

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-029-02/2014

P/14/027

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice

T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30

lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/027 – Wykonywanie zadań oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Stefania Zalewska, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 91702 z dnia 17 września 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta w Wojkowicach ¹ , ul. Jana III Sobieskiego 290 A, 42-580 Wojkowice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zofia Gajdzik, Burmistrz Miasta Wojkowice ² . (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości³, wykonywanie zadań oświatowych przez Gminę Wojkowice⁴ w latach szkolnych 2011/2012 – 2014/2015 (do dnia 30 września 2014 r.).

Pozytywie oceniono w szczególności;

1. Zapewnienie szkołom i placówkom oświatowym warunków do realizacji ich zadań, poprzez m.in.:

- rzetelną bieżącą analizę potrzeb edukacyjnych, pomimo nieprzyjęcia przez organ stanowiący, wieloletnich strategii lub planów oświatowych⁵;
- planowanie wydatków na realizację zadań oświatowych zgodnie z rozpoznanymi potrzebami;
- zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków do realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach prowadzonych przez Gminę;

2. Wykorzystanie środków budżetowych na realizację zadań oświatowych w zakresie:

- zapewnienia wszystkim uczniom zalecanych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- realizacji dodatkowych zadań edukacyjnych, w tym zajęć rozwijających zainteresowania i zdolności uczniów oraz projektów wyrównujących ich szanse edukacyjne;
- przestrzeganie zasad planowania i finansowania zadań w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli;
- zapewnienia uprawnionym uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego dowożenia do przedszkoli, szkół i ośrodków w celu umożliwienia im odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego i realizacji obowiązku szkolnego.

¹ Zwanym dalej: „Urzędem”.

² Od 19 lutego 2013 r., zwanym dalej „Burmistrzem”; W okresie objętym kontrolą urząd Burmistrza Miasta Wojkowice pełnili również: Witold Kwiecień: od 13 grudnia 2010 r. do 29 października 2012 r., Sławomir Matyja, pełniący obowiązki Burmistrza Miasta, od 29 października 2012 r. do 19 lutego 2013 r.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Zwanej dalej „Gminą”.

⁵ W trakcie kontroli NIK projekt *Strategii rozwoju Miasta Wojkowice na lata 2014-2020* był poddawany konsultacjom społecznym.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- braku uchwały w sprawie sieci publicznych szkół podstawowych i gimnazjum prowadzonych przez Gminę, co stanowiło naruszenie art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁶;
- błędnym naliczeniu dotacji dla Niepublicznego Punktu Przedszkolnego „Smerfy” w latach: 2011 (nadpłata 498,07 zł), 2012 (niedopłata 3 746,80 zł), 2013 (niedopłata 566,60 zł), co skutkowało заниżeniem należnej dotacji na łączną kwotę 3 815,33 zł. W trakcie kontroli NIK dokonano zapłaty na rzecz jednostki dotowanej kwoty 4 313,40 zł, tj. wynikającej z rozliczenia dotacji za lata 2012-2013, bez uwzględnienia nadpłaty dotacji w kwocie 498,07 zł dokonanej w 2011 r.;
- przekazaniu w trzech przypadkach, w latach 2012-2013, dotacji Niepublicznemu Punktowi Przedszkolnemu „Smerfy”, z naruszeniem terminu określonego w art. 90 ust. 3c ustawy o systemie oświaty;
- nieprzekazaniu przez Szkołę Podstawową Nr 3⁷ i Gimnazjum do bazy danych Szkolnego Systemu Informacji Oświatowej⁸ informacji o ukończonych przez nauczycieli tych szkół formach kształcenia i doskonalenia zawodowego w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Zapewnienie szkołom i placówkom oświatowym warunków do realizacji zadań statutowych

W roku szkolnym 2014/2015 Gmina prowadziła:

- sześcioddziałowe Przedszkole im. „Przyjaciół Bajek”, do którego uczęszczało 150 uczniów,
- Szkołę Podstawową Nr 1⁹ z Oddziałami Przedszkolnymi, do której uczęszczało 191 uczniów (dziewięć oddziałów) i 14 dzieci pięcio- i sześcioletnich (jeden oddział),
- SP Nr 3, do której uczęszczało 196 uczniów (osiem oddziałów),
- Gimnazjum, do którego uczęszczało 179 uczniów (osiem oddziałów).

Ponadto na terenie Wojkowic funkcjonowała inna niepubliczna forma wychowania przedszkolnego, prowadzona przez osobę niebędącą jednostką samorządu terytorialnego, tj. Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Smerfy”¹⁰, do którego uczęszczało 11 dzieci. Placówka była dotowana przez Gminę na podstawie art. 90 ust. 2d ustawy o systemie oświaty.

(dowód: akta kontroli str. 6-21, 38)

Do obsługi ekonomiczno-administracyjnej szkół i placówek oświatowych powołano w 1993 r. gminną jednostkę Miejski Zespół Oświaty i Wychowania¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 5, 22-37)

1.1. Diagnozowanie potrzeb edukacyjnych w szkołach i przedszkolach na terenie gminy

W latach 2011-2013 Gmina nie posiadała aktualnych, przyjętych przez organ stanowiący i wykonawczy planów, strategii lub koncepcji zadań oświatowych. Burmistrz Miasta wyjaśniła, że we wcześniejszym okresie obowiązywała Strategia Rozwoju Miasta Wojkowice na lata 2000-2010, w której, w części prezentującej sferę społeczno-gospodarczą, zawarto

⁶ Dz. U. z 2004r., Nr 256, poz. 2572 ze zm., zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty”.

⁷ Zwanej dalej „SP Nr 3”.

⁸ Zwanej dalej „SIO”.

⁹ Zwanej dalej „SP Nr 1”.

¹⁰ Wpisany do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Burmistrza Miasta Wojkowice 22 lutego 2010 r. pod numerem 1 (Zaświadczenie Nr OR 4320-1/2010).

¹¹ Uchwała Nr XII/78/93 Rady Miasta Wojkowice z dnia 19 kwietnia 1993 r. w sprawie powołania gminnej jednostki organizacyjnej Miejskiego Zespołu Oświaty i Wychowania, zwany dalej „MZOiW”.

treści dotyczące realizacji zadań oświatowych. Ponadto poinformowała, że w 2014 r. prowadzono prace nad opracowaniem Strategii Rozwoju Miasta Wojkowice na lata 2014-2020, w której przedstawiono realizację zadań oświatowych Gminy. W trakcie kontroli NIK projekt tego dokumentu był poddany konsultacjom społecznym¹².

(dowód: akta kontroli str. 55-134)

W oparciu o potrzeby mieszkańców zawarte w *Strategii Rozwoju Miasta Wojkowice na lata 2000-2010* opracowano *Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Wojkowice na lata 2009-2012*¹³. Wśród zadań inwestycyjnych zaplanowano również inwestycje oświatowe, w tym: termomodernizację budynków trzech placówek oświatowych, tj. Przedszkola, SP Nr 1 i Zespołu Szkół¹⁴, budowę boiska sportowego do koszykówki i piłki ręcznej na terenie Gimnazjum oraz modernizację i rozbudowę boiska sportowego do koszykówki i piłki ręcznej na terenie SP Nr 1. Spośród ww. zamierzeń zrealizowano termomodernizację ww. budynków oświatowych i wybudowano wielofunkcyjne boisko sportowe przy Gimnazjum. W sprawie niezrealizowania modernizacji boiska przy SP Nr 1 Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że sporządzono dokumentację techniczną, jednak ze względów finansowych nie przystąpiono do realizacji tego przedsięwzięcia. Poinformował również, że bezpośrednią przyczyną przełożenia terminu realizacji tego zadania jest konieczność wprowadzenia zmian w istniejącej dokumentacji projektowej, „co wymaga ustaleń co do zmian i ewentualnej przebudowy infrastruktury: drogowej (zmiana organizacji ruchu drogowego i potencjalna przebudowa dróg dojazdowych do budynku szkoły) oraz wodno-kanalizacyjnej (zmiana ułożenia sieci wodociągowej, która znajduje się aktualnie pod miejscem usadowienia boiska sportowego)”.

(dowód: akta kontroli str. 61-71, 537-538)

Dnia 29 września 2014 r. Rada Miasta przyjęła *Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wojkowice na lata 2015-2020*¹⁵, w której w obszarze polityki oświatowej zaprezentowano m.in.: obecny stan szkolnictwa w Gminie, strukturę wydatków oświatowych, liczbę uczniów i nauczycieli, efekty nauczania oraz projekty edukacyjne realizowane w wojkowickich placówkach oświatowych.

(dowód: akta kontroli str. 72-98)

W okresie objętym kontrolą corocznie przedkładano Radzie Miasta Wojkowice pisemny dokument pn. *Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Wojkowice oraz wynikach sprawdzianu i egzaminu w roku szkolnym* (odpowiednio: 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013)¹⁶, w terminie określonym w art. 5a ust. 4 ustawy o systemie oświaty, tj. do dnia 31 października każdego roku. W *Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych* każdorazowo prezentowano wyniki przeprowadzonych w gminnych szkołach sprawdzianów i egzaminów, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z ww. przepisu. Ponadto w dokumencie prezentowano treści dotyczące: organizacji szkolnictwa w Gminie, bazy dydaktycznej, wyposażenia w sprzęt i pomoce dydaktyczne, kadry nauczycielskiej i systemu jej doskonalenia nauczycieli, stosowanych form pracy wychowawczej, działalności profilaktycznej, bezpieczeństwa, osiągnięć uczniów w konkursach i olimpiadach, zajęć dodatkowych, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przedsięwzięć realizowanych w placówkach oświatowych, wykonanych inwestycji i remontów (wraz z wysokością poniesionych wydatków), pomocy materialnej dla uczniów (stypendiów socjalnych i za wyniki w nauce), realizacji Rządowego programu *Wyprawka szkolna*, dofinansowania profilaktyki zdrowotnej i edukacji ekologicznej w ramach wyjazdu uczniów klas III na tzw. *zielone szkoły*, udzielonych dotacji dla niepublicznego punktu przedszkolnego,

¹² Na podstawie Zarządzenia Nr 184/2014 Burmistrza Miasta Wojkowice z dnia 2 października 2014 r. w sprawie wyznaczenia terminu konsultacji społecznych dotyczących „Strategii Rozwoju Miasta Wojkowice na lata 2014-2020”.

¹³ Przyjęty 16 lutego 2009 r. w Uchwale Nr XXX/192/2009 Rady Miasta Wojkowice, zwany dalej „WPI”

¹⁴ Dotyczy obiektu oświatowego, w którym funkcjonują: SP Nr 3 i Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych („ZSOiT”), prowadzony przez powiat będziński.

¹⁵ W Uchwale Nr LIV.519.2014 Rady Miasta Wojkowice.

¹⁶ Zwanej dalej „Informacją o stanie realizacji zadań oświatowych” lub „Informacją”.

dofinansowywania kosztów kształcenia pracowników młodocianych i zajęć nauki pływania uczniów klas II szkół podstawowych finansowanych z budżetu Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 135-365)

W Gminie nie powołano Rady Oświatowej. W kadencji Rady Miasta, w latach 2011-2014, sprawy związane z realizacją zadań oświatowych omawiano podczas posiedzeń Komisji Spraw Społecznych¹⁷. Potrzeby finansowe poszczególnych jednostek oświatowych analizowano podczas posiedzeń Komisji Budżetowej Rady Miasta, przed podjęciem uchwał budżetowych. Pani Burmistrz wyjaśniła m.in., że Gmina Wojkowice jest małą gminą miejską, prowadzącą cztery placówki oświatowe, których obsługę ekonomiczno-administracyjną wykonuje MZOiW, realizujący również *inne czynności związane z realizacją gminnych zadań oświatowych. (...) Bieżące potrzeby poszczególnych jednostek omawiane są na cyklicznych naradach dyrektorów organizowanych przez MZOiW. Ponadto dyrektorzy sporządzają na wniosek Burmistrza Miasta, dyrektora MZOiW i innych komórek organizacyjnych Urzędu współpracujących w zakresie zadań oświatowych – informacje dot. funkcjonowania zarządzanych przez nich placówek oświatowych, w zakresie prowadzonych przez nich statutowych działań, które stanowią informację do diagnozowania ich potrzeb (...)*".

(dowód: akta kontroli str. 57)

W latach 2011-2014 do Urzędu nie wpłynęły żadne skargi, wnioski, interpelacje posłów i radnych dotyczące problemów i potrzeb związanych z realizacją zadań oświatowych.

(dowód: akta kontroli str. 57)

1.1.1. Kształcenie, wychowanie i opieka w szkołach i przedszkolach

Potrzeby uczniów w zakresie kształcenia, wychowania i opieki w poszczególnych typach szkół diagnozowano w Gminie na bieżąco. Jak podała Pani Burmistrz, realizowane przez placówki oświatowe działania w zakresie procesu dydaktycznego, wychowawczego i opiekuńczego oraz oczekiwania wobec organu prowadzącego omawiano na cyklicznych naradach organizowanych przez MZOiW. Ponadto dyrektorzy przekazywali do organu prowadzącego pisemne informacje dotyczące m.in. potrzeb w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli, organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym prowadzenia zajęć kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego. Szkoły przekazywały również informacje dotyczące osiągnięć uczniów w konkursach, przeglądach i zawodach, wyniki egzaminów zewnętrznych i wnioski z ewaluacji wewnętrznych. Potrzeby w zakresie m.in. organizacji zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych, organizacji opieki świetlicowej pracy pedagogów szkolnych, psychologów, funkcjonowania bibliotek szkolnych rozpoznawano przy zatwierdzaniu organizacji szkół. W przypadku opieki przedszkolnej ustalano, na podstawie wniosków rodziców, godziny pracy przedszkola i okres przerwy wakacyjnej. Rozpoznanie potrzeb w zakresie doposażenia bazy dydaktycznej, niezbędnych prac remontowych, modernizacyjnych, inwestycji i innych wydatków majątkowych dokonywano na podstawie analizy projektów planów finansowych sporządzanych corocznie przez dyrektorów szkół i przedszkola. Według Pani Burmistrz, organ prowadzący na bieżąco rozpoznaje konieczność dokonania wydatków na cele nie ujęte w planie finansowym placówki. Diagnozuje również potrzeby placówek oświatowych w zakresie *podnoszenia jakości ich pracy, dbania o wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb, podejmowania działań profilaktyczno-wychowawczych i promujących zdrowie oraz dotyczące edukacji kulturalnej, obywatelskiej i regionalnej.*

(dowód: akta kontroli str. 46-54)

W środkach przekazywanych szkołom uwzględniano potrzeby kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym według wag określonych w algorytmie podziału części oświatowej subwencji ogólnej. W latach 2011-2014 sfinansowano

¹⁷ Dotyczy posiedzeń: 19 października 2011 r., 30 maja 2012 r. i 13 maja 2013 r. podczas, których omawiano odpowiednio następujące zagadnienia: plan działań placówek oświatowych na rok szkolny 2011/2012, bezpieczeństwo w szkołach i przedszkolu, dożywianie uczniów, osiągnięcia placówek oświatowych w bieżącym roku szkolnym, nabór uczniów na rok szkolny 2013/2014 z uwzględnieniem dzieci sześciolletnich, zatrudnienie w placówkach oświatowych, bieżące sprawy oświaty w Gminie.

kształcenie 31 uczniów, którzy, w przekazywanej Gminie subwencji, zostali przeliczeni następującymi wagami¹⁸:

- w 2011 r.: P-2 (jeden uczeń SP Nr 1 i jeden uczeń Gimnazjum), P-3 (po jednym uczniu SP Nr 1 i Gimnazjum, dwóch uczniów SP Nr 3), P-4 (jeden uczeń SP Nr 1);
 - w 2012 r.: P-3 (po jednym uczniu SP Nr 1, Nr 3 i Gimnazjum), P-4 (dwóch uczniów SP Nr 1);
 - w 2013 r.: P-2 (dwóch uczniów SP Nr 1, sześciu uczniów Gimnazjum), P-3 (dwóch uczniów SP Nr 1 i jeden uczeń Gimnazjum), P-4 (dwóch uczniów SP Nr 1, jeden uczeń SP Nr 3), P-5 (jeden uczeń SP Nr 3);
 - w 2014 r.: P-2 (dwóch uczniów SP Nr 1), P-4 (po jednym uczniu SP Nr 1 i Nr 3)
- (dowód: akta kontroli str. 564-581, 1310)

Gmina Wojkowice nie prowadziła placówki oświatowej wykonującej zadania umożliwiające podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługujących się językiem regionalnym.

(dowód: akta kontroli str. 47)

Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w placówkach znajdujących się w sieci przedszkoli gminnych systematycznie wzrastał i wynosił: 51 % w roku szkolnym 2011/2012, 52,5 % w 2012/2013, 56,3 % w 2013/2014 i 66 % w roku szkolnym 2014/2015, w tym udział dzieci w wieku trzech lat wynosił odpowiednio 42%, 31%, 31% i 61%, w wieku czterech lat: 58%, 69%, 54% i 63%, w wieku pięciu lat 54%, 56%, 82% i 73%.

(dowód: akta kontroli str. 39)

W przeprowadzonych corocznie postępowaniach rekrutacyjnych do Przedszkola i oddziałów przedszkolnych zakwalifikowano:

- 190 dzieci, tj. 95,5 % spośród ogólnej liczby 199 ubiegających się o przyjęcie w roku szkolnym 2011/2012, w tym 80% trzylatków, 90% czterolatków i po 100% pięcio- i sześciolatków;
- 182 dzieci, tj. 85,4 % spośród 213 ubiegających się o przyjęcie w roku szkolnym 2012/2013, w tym 30% trzylatków i 100% dzieci w wieku lat czterech, pięciu i sześciu;
- 181 dzieci, tj. 90% spośród 202 ubiegających się w roku szkolnym 2013/2014, w tym 60% trzylatków, 90 % czterolatków i 100% dzieci w wieku lat pięciu i sześciu;
- 163 dzieci, tj. 93% spośród 176 ubiegających się w roku szkolnym 2014/2015, w tym po 90 % trzy- i czterolatków oraz 100% dzieci w wieku lat pięciu i sześciu

(dowód: akta kontroli str. 44-45)

W 2011 r. utworzono dodatkowy oddział dla dzieci pięcioletnich w SP Nr 1. Pani Burmistrz wyjaśniła, że dzięki temu wzrosła liczba miejsc opieki przedszkolnej i wszystkie dzieci zobowiązane do spełniania obowiązku wychowania przedszkolnego mogą go realizować w placówkach przedszkolnych prowadzonych przez Gminę.

(dowód: akta kontroli str. 58)

Liczba sześciolatków w oddziałach przedszkolnych wynosiła 57 dzieci w roku szkolnym 2011/2012, 48 dzieci w 2012/2013, 52 dzieci w 2013/2014 i 18 dzieci w 2014/2015. Liczba sześciolatków w klasach I szkół podstawowych wynosiła w ww. okresie, odpowiednio: 2, 12, 10 i 40 dzieci. Spośród dzieci sześciolatków urodzonych w pierwszej połowie 2008 r. – jedno nie podjęło nauki w szkole w roku szkolnym 2014/2015 ze względu

¹⁸ Określenia wag, wg właściwych rozporządzeń w sprawie podziału subwencji oświatowej dla jednostek samorządu terytorialnego na dany rok: P-2: uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, niedostosowani społecznie, z zaburzeniami zachowania, zagrożeni uzależnieniem, niedostosowaniem społecznym, z chorobami przewlekłymi - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy; P-3: uczniowie słabowidzący, z niepełnosprawnością ruchową, z zaburzeniami psychicznymi - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki; P-4: uczniowie słabosłyszący, z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym; P-5: uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z zespołem Aspergera.

na odroczenie obowiązku szkolnego. Spośród dzieci urodzonych w drugiej połowie 2008 r. - naukę w szkole podjęło 17 dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 1344)

1.1.2. Kadra nauczycielska

Udział nauczycieli mianowanych i dyplomowanych w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę w latach 2009-2014 (w przeliczeniu na etaty) wzrósł z 91,2 % w roku szkolnym 2009/2010 do 93,3% w roku szkolnym 2014/2015¹⁹. W poszczególnych latach szkolnych ww. okresu zatrudniano:

a) w przedszkolu:

- w roku szkolnym 2009/2010 – 10 nauczycieli w ramach 10 etatów, wśród których nauczyciele mianowani stanowili 20% (2 etaty), a nauczyciele dyplomowani 80% (8 etatów). Łączny odsetek nauczycieli mianowanych i dyplomowanych w ogólnej liczbie zatrudnionych wynosił 100%;
- w roku szkolnym 2010/2011 – 10 nauczycieli (10 etatów), przy czym 10 % (1 etat) zajmował nauczyciel mianowany, natomiast 90% (9 etatów) stanowili nauczyciele dyplomowani. Łącznie 100% nauczycieli posiadało stopień nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego.
- od roku szkolnego 2011/2012 w przedszkolu nie zatrudniano nauczyciela mianowanego, przy czym stan zatrudnienia wynosił 11 etatów i 10 etatów od roku szkolnego 2012/2013. Łączny odsetek nauczycieli dyplomowanych wśród zatrudnionych wynosił 90% (10 etatów) w roku szkolnym 2011/2012 i 100% (10 etatów) w trzech kolejnych latach szkolnych okresu 2012-2014.

b) w szkołach podstawowych:

- w roku szkolnym 2009/2010 – 43 nauczycieli, w ramach 34,26 etatów, wśród których nauczyciele mianowani (11 osób) i dyplomowani (23 osoby) stanowili odpowiednio 27% (9,33 etatu) i 55,4% (18,99 etatu). Łączny odsetek nauczycieli mianowanych i dyplomowanych w ogólnej liczbie zatrudnionych wynosił 82,7% (28,32 etatu);
- w roku szkolnym 2010/2011 – 40 nauczycieli (32,66 etatu), przy czym nauczyciele mianowani (6) i dyplomowani (25) stanowili odpowiednio: 14 % (4,50 etatu) i 65% (21,11 etatu). Łączny odsetek nauczycieli mianowanych i dyplomowanych w ogólnej liczbie zatrudnionych wynosił 78,4% (25,61 etatu);
- w roku szkolnym 2011/2012 – 41 nauczycieli (32,42 etatu), w tym 14% (4,51 etatu) i 69% (22,27 etatu) stanowili nauczyciele mianowani (7) i dyplomowani (25). Łączny odsetek tej grupy nauczycieli wśród ogółu zatrudnionych wynosił 82,6% (26,78 etatu);
- w roku szkolnym 2012/2013 – 34 nauczycieli (30,93 etatu), w tym 11% (3,28 etatu) i 70,7 % (21,86 etatu) stanowili nauczyciele mianowani (4) i dyplomowani (24). Ich łączny odsetek w ogólnej liczbie zatrudnionych wynosił 81% (30,93 etatu).
- w roku szkolnym 2013/2014 – 32 nauczycieli (30,38 etatu), w tym 13,2% (4 etaty) i 74,2% (22,53 etaty) stanowili nauczyciele mianowani (4) i dyplomowani (24), co stanowiło 87,3 % (26,53 etatu) ogółu zatrudnionych;
- w roku szkolnym 2014/2015 – 35 nauczycieli (32,06 etatu), w tym 22 % (7 etatów) i 69,5 % (22,28 etatu) stanowili nauczyciele mianowani (7) i dyplomowani (25), tj. 91,3 % (29,28 etatu) wśród ogółu zatrudnionych.

c) w Gimnazjum:

- w roku szkolnym 2009/2010 - 30 nauczycieli (23,34 etatu), w tym 33,8 % (7,89 etatu) i 66,2% (15,48 etatu) stanowili nauczyciele mianowani (11 osób) i dyplomowani (19 osób), tj. 100 % zatrudnionych;

¹⁹ W pozostałych latach szkolnych wynosił: 89% w roku szkolnym 2010/2011, 88% w latach 2011/2012 i 2012/2013 i 91% w 2013/2014.

- w roku szkolnym 2010/2011 – 29 nauczycieli (21,16 etatu), w tym 20,2 % (4,27 etatu) i 79,8 % (16,89 etatu) stanowili nauczyciele mianowani (7) i dyplomowani (12), tj. 100% zatrudnionych;
- w roku szkolnym 2011/2012 – 29 nauczycieli (20,61 etatu), w tym 13% (3,56 etatu) i 76 % (15,66 etatu) stanowili nauczyciele mianowani (6) i dyplomowani (21), tj. 93,3 % (19,22 etatu) spośród ogółu zatrudnionych;
- w roku szkolnym 2012/2013 – 26 nauczycieli (20,61 etatu), w tym 13 % (2,67 etatu) i 79,4 % (16,38 %) stanowili nauczyciele mianowani (4) i dyplomowani (20), tj. 92,4% (19,05 etatu) spośród ogółu zatrudnionych;
- w latach szkolnych 2013/2014 i 2014/2015 – po 23 nauczycieli, w tym 12 % mianowanych (2,27 i 2,23 etatu) oraz odpowiednio 80,4 % (15,67 etatu) i 82% (15,69 etatu) dyplomowanych, którzy stanowili odpowiednio 92 % (17,94 etatu) i 93% (17,92 etatu) ogółu zatrudnionych w Gimnazjum nauczycieli²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 40-43)

Środki na kształcenie nauczycieli planowano w budżecie Gminy corocznie, w rozdziałach: 80146 i 85446, w wysokościach określonych w art. 70a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela²¹, tj. 1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli w prowadzonych szkołach i przedszkolu. Potrzeby związane z realizacją zadań w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli diagnozowano m. in., w oparciu o sporządzane przez dyrektorów wieloletnie plany doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz wnioski składane do MZOiW do 30 listopada każdego roku, zgodnie z § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków²². W latach 2011-2014 Burmistrz Miasta corocznie zatwierdzał plan dofinansowania form doskonalenia zawodowego dla nauczycieli zatrudnionych w przedszkolu i szkołach prowadzonych przez Gminę, maksymalną kwotę dofinansowywania opłat za kształcenie pobierane przez szkoły wyższe i zakłady kształcenia nauczycieli oraz specjalności i formy kształcenia, na które dofinansowanie jest przyznawane²³, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z § 6 ust. 2 i § 7 rozporządzenia w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 47-48)

1.1.3. Warunki lokalowe i organizacyjne

Potrzeby szkół w zakresie organizacji zajęć świetlicowych i dodatkowych zajęć pozalekcyjnych diagnozowano na etapie opracowywania projektów organizacyjnych na kolejny rok szkolny. Jak wyjaśniła Pani Burmistrz, czas pracy świetlicy, organizację zajęć świetlicowych ustalano corocznie na podstawie wniosków złożonych przez rodziców. Zgodnie z rozpoznanymi potrzebami, w każdej szkole podstawowej utworzono jeden etat nauczyciela wychowawcy świetlicy. W świetlicy Gimnazjum zatrudniano nauczyciela w wymiarze 0,75 etatu, a od roku szkolnego 2014/2015, w wymiarze 0,5 etatu. Efektem dokonanej diagnozy potrzeb było m. in., wprowadzenie w roku szkolnym 2014/2015 w SP Nr 3, dodatkowych zajęć świetlicowych rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów w wymiarze czterech dodatkowych godzin tygodniowo, finansowanych z budżetu Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 48-49)

Na podstawie przeprowadzonej, w formie ankiety, diagnozy potrzeb uczniów w zakresie zajęć dodatkowych Gmina rozpoczęła ich finansowanie od 1 marca 2014 r. Do zakończenia

²⁰ W latach szkolnych 2012/2013 i 2014/2014 w gimnazjum zatrudniano: trzech nauczycieli mianowanych i 18 nauczycieli dyplomowanych.

²¹ Dz. U. z 2014 r., poz. 191

²² Dz. U. z 2002 r., Nr 46, poz. 430, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli”

²³ Odpowiednio Zarządzenia Nr/Nr: 28/2011 z dnia 8 lutego 2011 r., 18/2012 z dnia 25 stycznia 2012 r., 28/2013 z dnia 27 lutego 2013 r. i 12/2014 z dnia 24 stycznia 2014 r.

zajęć w roku szkolnym 2013/2014 zrealizowano je w wymiarze: 3 godzin tygodniowo w oddziałach przedszkolnych (logorytmika, język angielski), 5 godzin tygodniowo w SP Nr 1 (logorytmika, zajęcia praktyczne, szkolne koło sportowe dla klas IV-VI), 4 godzin tygodniowo w SP Nr 3 (matematyczno-przyrodnicze dla uczniów uzdolnionych, taneczno-rytmiczne, pięknego pisania, gimnastyki korekcyjnej), 6 godzin tygodniowo w Gimnazjum (język angielski – zajęcia dla uczniów zdolnych i wyrównujące, j. niemiecki - dla uczniów zdolnych i wyrównujące). W roku szkolnym 2014/2015 zaplanowano zajęcia dodatkowe w wymiarze: 2 godzin tygodniowo w oddziałach przedszkolnych (artystyczne, język angielski), po 4 godziny tygodniowo w szkołach podstawowych (logopedia, szkolne koło sportowe dla klas IV-VI, zajęcia świetlicowe: przyrodniczo-ekologiczne, muzyczne, ruchowe), 6 godzin tygodniowo w Gimnazjum (języki angielski i niemiecki - dla uczniów zdolnych, zajęcia wyrównujące). Dla wszystkich wychowanków Przedszkola wprowadzono dodatkowe zajęcia z języka angielskiego w wymiarze tygodniowym 2 godz. i 10 min., zajęcia plastyczne dla dzieci uzdolnionych (1 godz.), terapię pedagogiczną (2 godz.) i zajęcia logopedyczne (3 godz.). Efektem przeprowadzonego rozpoznania potrzeb była również realizacja, w latach 2011-2013 zajęć dla uczniów z wadami wymowy (w wymiarze od 2 do 9 godz. tygodniowo w szkołach i 3 godz. w przedszkolu) oraz dodatkowych zajęć z wiedzy o społeczeństwie (w wymiarze 1,5 godz. tygodniowo w gimnazjum)²⁴.

(dowód: akta kontroli str. 48-49)

W Gminie diagnozowano potrzeby w zakresie warunków lokalowych, wyposażenia sal lekcyjnych, a także zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia w prowadzonych szkołach i przedszkolu. Ze względu na małą liczbę placówek oświatowych, według Pani Burmistrz, organ prowadzący posiada bardzo dobre rozeznanie, co do warunków i wyposażenia, gdyż na bieżąco je wizytuje. Potrzeby dotyczące prac remontowych, wyposażenia sal i zapewnienia właściwych warunków bhp były również ujmowane przez dyrektorów w projektach planów finansowych i analizowane w trakcie prac związanych z opracowywaniem budżetu Gminy. Diagnozy potrzeb w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków bhp dokonywano ponadto w oparciu o: wyniki przeglądów obiektów oświatowych przeprowadzanych na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane²⁵ oraz kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki przeprowadzanych przez dyrektorów, zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.²⁶

(dowód: akta kontroli str. 49-50)

Stan bazy lokalowej szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę, ich wyposażenie w sprzęt i pomoce dydaktyczne przedstawiano corocznie w *Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych*. Ponadto prezentowano wykonane w okresie sprawozdawczym inwestycje i remonty wraz z poniesionymi kosztami.

(dowód: akta kontroli str. 135-365)

Na podstawie oględzin obiektów i pomieszczeń dwóch szkół podstawowych i gimnazjum prowadzonych przez Gminę ustalono, że zapewniono w nich bezpieczne i higieniczne warunki nauczania. Stosownie do wymogów określonych w § 7 ust. 2 i ust. 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa w szkołach, nawierzchnia dróg, przejść i boisk była równa, utwardzona, a otwory kanalizacyjne, studzienki i inne zagłębienia trwale zabezpieczone. Pomieszczenia sanitarnohigieniczne znajdowały się w pełnej sprawności higienicznej, zapewniono w nich ciepłą i zimną bieżącą wodę, zgodnie z § 8 ust. 1 i ust. 2

²⁴ W ramach programu Kształcenie Obywatelskie w Szkole Samorządowej.

²⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm., zwanej dalej „prawem budowlanym”

²⁶ Dz. U. z 2003 r., Nr 6, poz. 69 ze zm., zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie bezpieczeństwa w szkołach”.

ww. rozporządzenia. Poddane oględzinom sale lekcyjne były wyposażone w meble szkolne dostosowane do zasad ergonomii, stosownie do § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa w szkołach.

(dowód: akta kontroli str. 369-393)

Stosownie do *Zalecanych warunków i sposobów realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego* określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół²⁷ sale lekcyjne dla uczniów klas I w szkołach podstawowych składały się z dwóch części: edukacyjnej (wyposażonej w stoliki i krzesła) i rekreacyjnej odpowiednio przystosowanej i wyposażonej w wymagane pomoce dydaktyczne i przedmioty niezbędne do zajęć, sprzęt audiowizualny, gry i zabawki, kąski tematyczne i biblioteczkę. Uczniowie klas I-III odbywali zajęcia z edukacji informatycznej w pracowniach informatycznych, w których zapewniono każdemu dziecku dostęp do osobnego komputera z dostępem do Internetu.

(dowód: akta kontroli str. 376-393)

Nauka uczniów na II i III etapie edukacyjnym odbywała się w pracowniach/salach wyposażonych w odpowiedni sprzęt i pomoce dydaktyczne, stosownie do *Zalecanych warunków i sposobów realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego* określonych we właściwym rozporządzeniu w sprawie podstawy programowej²⁸. Zajęcia z języka obcego prowadzono w salach wyposażonych w odpowiednie pomoce dydaktyczne: w tym m.in. pomoce audiowizualne, płyty, odtwarzacze CD, programy komputerowe do nauki języka, komputer przenośny z dostępem do Internetu. W jednej ze szkół²⁹ zajęcia z nauki języka obcego odbywały się w nowoczesnej pracowni językowej. Sale do zajęć muzyki wyposażono w instrumenty muzyczne (pianino, keyboard, organy, dzwonki, flety, tuby) oraz w sprzęt do odtwarzania i nagrywania. Zajęcia z plastyki prowadzono w salach, w których zgromadzono m.in. reprodukcje dzieł sztuki, albumy, materiały dla uczniów (farby, papier, klej, podkładki). Zajęcia komputerowe realizowano w pracowniach informatycznych, w których uczniowie mieli do dyspozycji osobny komputer z dostępem do Internetu. W przypadku jednej szkoły liczba stanowisk komputerowych była zgodna z maksymalną liczbą uczniów w grupie korzystającej z pracowni w czasie zajęć, natomiast w dwóch przypadkach liczba stanowisk komputerowych była wyższa. W pracowniach znajdowały się wykorzystywane w czasie zajęć tablice interaktywne³⁰ i rzutniki multimedialne³¹.

(dowód: akta kontroli str. 369-373)

Stosownie do art. 67 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o systemie oświaty we wszystkich szkołach zapewniono uczniom możliwość korzystania z biblioteki i świetlicy szkolnej. W świetlicach wyodrębniono przestrzeń do spożywania przez uczniów ciepłych posiłków. Zajęcia organizowano w stałych grupach rówieśniczych (dla uczniów w podobnym wieku) nieprzekraczających 25 uczniów, zgodnie z § 7 ust. 2 ramowego statutu publicznej szkoły podstawowej i § 9 ust. 2 ramowego statutu gimnazjum³².

(dowód: akta kontroli str. 369-393)

Do prowadzenia zajęć sportowych wszystkie szkoły zapewniały sale gimnastyczne. W szkołach podstawowych zorganizowano ponadto: salę do gimnastyki korekcyjnej (SP Nr 3), sale do zajęć ruchowych (rekreacyjnych), wyposażone m.in. w sprzęt pozyskany

²⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 977 ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie podstawy programowej”.

²⁸ Zgodnie z § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie podstawy programowej w roku szkolnym 2012/2013 w klasach V i VI szkoły podstawowej oraz w roku szkolnym 2013/2014 w klasach VI szkoły podstawowej stosuje się podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, określoną w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458, ze zm.).

²⁹ SP Nr 1.

³⁰ Odpowiednio w salach: 20%, 39%, 50% z ogólnej liczby sal.

³¹ Odpowiednio w salach: 54%, 93% i 100% z ogólnej liczby sal.

³² Określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznych przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.).

w ramach Rządowego programu *Radosna Szkoła* (SP Nr 1, SP Nr 3) i plac zabaw (SP Nr 1). Wszystkie szkoły dysponowały boiskami, przy czym jedna posiadała kompleks nowoczesnych boisk wielofunkcyjnych o nawierzchni tartanowej (Gimnazjum).

(dowód: akta kontroli str. 369-393)

Spośród dyrektorów trzech szkół objętych badaniem ankietowym, dwóch stwierdziło, że wszystkie potrzeby zgłaszane do organu prowadzącego w ciągu ostatnich 5 lat w zakresie remontów/modernizacji/nowych inwestycji zostały zrealizowane, w jednym przypadku udzielono odpowiedzi, iż zrealizowano część oczekiwań. W każdej szkole zajęcia odbywały się w odpowiednich, wynikających z planu lekcji, pracowniach przedmiotowych. Każdy uczeń uczestniczący w zajęciach w szkolnej pracowni komputerowej miał odrębne stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu. Według ankietowanych, w bibliotekach szkolnych nigdy nie było problemu z dostępnością uczniów do książek lub czasopism niezbędnych do realizacji podstawy programowej lub przyjętych programów nauczania. W rzutniki multimedialne wyposażono od 50% do 100% sal dydaktycznych, natomiast w tablice interaktywne od 20% do 50% sal, przy czym każdy nauczyciel miał możliwość korzystania z tego sprzętu. Każdy z dyrektorów zgłaszał do organu prowadzącego, w ciągu ostatniego roku szkolnego, zapotrzebowanie w zakresie wzbogacenia wyposażenia pracowni w pomoce dydaktyczne lub sprzęt i wszystko zostało zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 366-368)

1.1.4. Inne

Potrzeby w zakresie zadań związanych z pomocą materialną i wspieraniem edukacji uczniów uzdolnionych w szkołach prowadzonych przez Gminę były diagnozowane przez wychowawców, pedagogów, dyrektorów gminnych placówek oświatowych, pracowników MZOiW i pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej³³. W wyniku przeprowadzonego rozpoznania przyznawano uczniom pomoc materialną o charakterze motywacyjnym i socjalnym, w tym:

- a) stypendium za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe udzielane przez szkoły stosownie do art. 90g ust. 1 ustawy o systemie oświaty. Środki na realizację tego zadania zabezpieczano corocznie w budżetach poszczególnych jednostek oświatowych;
- b) pomoc materialną w formie dofinansowania zakupu podręczników w ramach Rządowego programu pomocy uczniom *Wyprawa szkolna*. Potrzeby w tym zakresie rozpoznawano we współpracy z rodzicami/ prawnymi opiekunami uczniów;
- c) pomoc materialną w formie posiłku przyznawanego przez MOPS, w ramach rządowego programu *Pomoc państwa w zakresie żywienia*, po zweryfikowaniu wniosku rodziców/prawnych opiekunów o przyznanie dziecku tej formy pomocy;
- d) stypendium szkolne (pomoc o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej), udzielane w trybie określonym w art. 90 d ustawy o systemie oświaty.

(dowód: akta kontroli str. 51-52)

Zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami, począwszy od marca 2012 r., Gmina organizuje i finansuje w pełnym zakresie³⁴ zajęcia na basenie dla uczniów klas drugich szkół podstawowych.

(dowód: akta kontroli str. 53)

Wśród uczniów klas szóstych szkół podstawowych i ich rodziców stwierdzono potrzebę utworzenia w Gimnazjum klasy sportowej. Wobec powyższego podjęto decyzję o utworzeniu w roku szkolnym 2014/2015 pilotażowo klasy z poszerzonym programem wychowania fizycznego z piłki nożnej dla chłopców i piłki siatkowej dla dziewcząt³⁵.

(dowód: akta kontroli str. 52-53)

1.2. Planowanie i finansowanie wydatków na realizację zadań oświatowych

1.2.1. Planowanie wydatków na realizację zadań oświatowych

³³ Zwany dalej „MOPS”.

³⁴ Dowóz, opieka, nauka pływania.

³⁵ Ponadto Gmina sfinansuje dla uczniów tej klasy zajęcia na basenie w okresie od listopada 2014 r. do marca 2015 r., w wymiarze 2 godz. tygodniowo.

W okresie objętym kontrolą dyrektorzy gminnych jednostek oświatowych składali Burmistrzowi Miasta, w terminie do 1 października, projekty finansowe dochodów i wydatków budżetu Gminy na formularzach i w szczególowości określonej w załączniku nr 1 do uchwały Rady Miasta Wojkowice określającej tryb prac nad projektem uchwały budżetowej oraz szczegółowość materiałów informacyjnych towarzyszących projektowi budżetu Gminy³⁶ stosownie do obowiązku wynikającego z art. 234 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁷. Burmistrz przekazywał każdej jednostce oświatowej informację zawierającą kwoty dochodów i wydatków, z wyodrębnieniem wydatków bieżących, w tym wydatków na wynagrodzenia i pochodne oraz wydatków majątkowych, zgodnie z art. 248 ust. 1 ustawy o finansach publicznych. Na podstawie ww. informacji dyrektorzy opracowywali projekty planów finansowych, które następnie przekazywali Burmistrzowi Miasta w terminie określonym w art. 248 ust. 2 ww. ustawy. Plany finansowe, zweryfikowane w trybie określonym w § 6 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych³⁸, stanowiły podstawę gospodarki finansowej jednostek oświatowych w okresie od dnia 1 stycznia do dnia opracowania planów finansowych na podstawie informacji o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków wynikających z uchwały budżetowej. Plany finansowe swoich jednostek, dyrektorzy szkół i przedszkola sporządzali przez dostosowanie projektów planów finansowych do otrzymanych informacji o wysokości kwot dochodów i wydatków przyjętych w uchwale budżetowej, w terminie określonym w § 8 ust. 5 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 407-536)

W uchwałach budżetowych podejmowanych przez Radę Miasta w okresie objętym kontrolą, uwzględniano potrzeby i wnioski zgłaszane przez dyrektorów jednostek oświatowych³⁹, przy czym dwa zadania zgłoszone przez dyrektora przedszkola do projektu budżetu na 2012 r. (instalacja monitoringu i zakup zestawu huśtawek wraz z montażem na przedszkolnym placu zabaw) zostały ujęte w uchwałach budżetowych odpowiednio na 2013 r. i 2014 r.⁴⁰ i w tych terminach zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 479-493)

Na finansowanie zadań oświatowych w kolejnych latach okresu 2011-2014⁴¹ zaplanowano w Gminie dochody z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w następujących wysokościach: 2 861 tys. zł (na 2011 r.), 2 981 tys. zł (na 2012 r.), 3 135 tys. zł (na 2013 r.) i 3 236 tys. zł (na 2014 r.). Ostateczne kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na poszczególne lata wyniosły odpowiednio: 2 861 tys. zł, 3 014 tys. zł, 3 255 tys. zł i 3 134 tys. zł⁴².

(dowód: akta kontroli str. 399, 547-563, 564-581, 582)

W 2014 r. Gmina wnioskowała o zwiększenie subwencji z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na dofinansowanie wyposażenia świetlic w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne oraz na naukę dzieci sześciolletnich⁴³. Decyzją Ministra Finansów z dnia

³⁶ Uchwała Nr XLVIII/349/2010 Rady Miasta Wojkowice z dnia 30 sierpnia 2010 r.

³⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm., zwana dalej „ustawą o finansach publicznych”

³⁸ Dz. U. Nr 241, poz. 1616 ze zm.

³⁹ Ustalono na podstawie analizy pierwotnych projektów planów finansowych czterech jednostek oświatowych, sporządzonych przez dyrektorów na poszczególne lata okresu 2011-2013 i planów opracowanych na podstawie kwot dochodów i wydatków przyjętych w kolejnych uchwałach budżetowych.

⁴⁰ Oba zadania zostały zrealizowane w terminie, na który zostały zaplanowane, tj. monitoring w 2013 r. na kwotę 17 000 zł i plac zabaw – w 2014 r. na kwotę 7 313,31 zł.

⁴¹ Dotyczy Uchwał Rady Miasta w sprawie budżetu Miasta Wojkowice: na lata 2011-2014, tj. odpowiednio: Nr V/21/2011 z dnia 31 stycznia 2011 r., Nr XVII/140/2012 z dnia 4 stycznia 2012 r., Nr XXXIII/294/2013 z dnia 15 stycznia 2013 r. i Nr XLVI/428/2014 z dnia 20 stycznia 2014 r.

⁴² Na podstawie Metryczki subwencji oświatowej na poszczególne lata okresu objętego kontrolą, przy czym w dochodach 2012 r. uwzględniono zwiększenie subwencji oświatowej dla Miasta Wojkowice o kwotę 49 855 zł (decyzja Ministra Finansów z dnia 23 listopada 2012 r. ST5/4822/14g/BKU/12).

⁴³ Wniosek MZOiW 4317/33/2014 z dnia 10 kwietnia 2014 r.

25 lipca 2014 r.⁴⁴ przyznano kwotę 23 461 zł na dofinansowanie wyposażenia świetlic szkolnych. W ramach pozyskanych środków zakupiono pomoce dydaktyczne i sprzęt do świetlic w SP Nr 1 i Nr 3. W kolejnych wnioskach, tj. z dnia 4 września i 2 października 2014 r., wniesiono o zwiększenie subwencji na naukę dzieci sześciolletnich oraz z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegających na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w stosunku do danych przyjętych do naliczania algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2014 r. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych Gmina nie otrzymała decyzji w tej sprawie.

(dowód: akta kontroli str. 583-591)

W 2011 r. na zadania własne w obszarze zadań oświatowych zaplanowano z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa 25 tys. zł (w tym 4 tys. zł na realizację Rządowego programu *Wyprawka szkolna* i 21 tys. na stypendia socjalne przyznawane na podstawie art. 90d ustawy o systemie oświaty). Pozostałe dotacje zaplanowano w wysokościach: 13 tys. zł (dofinansowanie tzw. *zielonych szkół*⁴⁵), natomiast wpływy, stanowiące rozliczenia z innymi jednostkami samorządu terytorialnego⁴⁶ zaplanowano na kwotę 64 tys. zł⁴⁷.

(dowód: akta kontroli str. 399)

W 2012 r. z tytułu dotacji celowych na zadania własne w dziedzinie oświaty zaplanowano kwotę 31 tys. zł (w tym: 18 tys. zł *Wyprawka szkolna* i 13 tys. stypendia socjalne). Pozostałe dotacje zaplanowano w wysokości 140 tys. zł (w tym: 10 tys. *zielone szkoły* i 130 tys. zł dofinansowanie zadania inwestycyjnego *Budowa boiska wielofunkcyjnego na terenie Gimnazjum*⁴⁸), natomiast rozliczenia z innymi gminami - w wysokości 49 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 399)

W 2013 r. z tytułu dotacji celowych zaplanowano dochody w wysokości 111 tys. zł, w tym dotację na wychowanie przedszkolne - 80 tys. zł, na wyprawkę szkolną - 20 tys. zł, na stypendia socjalne - 11 tys. zł. Inne dotacje zaplanowano w wysokości 139 tys. zł, w tym na budowę boiska przy Gimnazjum, w kwocie 130 tys. zł. Wpływy z innych jednostek samorządu terytorialnego zaplanowano w wysokości 44 tys. zł, w tym rozliczenie z innymi gminami na kwotę 39 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 399)

W 2014 r., w ramach dotacji celowych zaplanowano dochody w wysokości 230 tys. zł, w tym na wychowanie przedszkolne w wysokości 221 tys. zł i 9 tys. zł na stypendia socjalne. Inne dotacje przyjęto w wysokości 17 tys. zł, w tym 8 tys. zł z tytułu realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej na wyposażenie szkół w podręczniki oraz materiały edukacyjne i ćwiczeniowe. Wpływy z innych jednostek zaplanowano na kwotę 5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 399)

Gmina pozyskiwała również środki z UE. W 2011 r. zaplanowano z tego tytułu dochody w wysokości 287 tys. zł na: kontynuację projektu *Dzieci naszą przyszłością*⁴⁹ (w tym 9 tys. zł na wydatki inwestycyjne związane z wyposażeniem pracowni dydaktycznych, w których

⁴⁴ Pismo Nr ST5/4822/8g/BKU/14.

⁴⁵ Dotacja z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (zwanego otrzymane z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na realizację dalej „WFOŚ”) na dofinansowanie profilaktyki zdrowotnej i edukacji ekologicznej dzieci realizowanej w trakcie wyjazdów śródrocznych uczniów klas trzecich szkół podstawowych.

⁴⁶ Zwanymi dalej „jst”.

⁴⁷ W tym 44 tys. rozliczenie kosztów pobytu dzieci zamieszkałych w Wojkowicach w przedszkolach niepublicznych znajdujących się na terenach innych gmin i 20 tys. jako wpływ z powiatu będzińskiego na pokrycie kosztów eksploatacji budynku, stanowiącego współwłasność Gminy i powiatu, a w którym funkcjonują dwie placówki oświatowe, tj. SP Nr 3 i ZSOiT.

⁴⁸ Dotacja otrzymana na podstawie umowy z Ministrem Sportu Nr 2012/0038/2237/SubA/DIS/T

⁴⁹ Realizowany w okresie od 1 lutego 2010 r. do 30 grudnia 2011 r. przez Szkołę Podstawową Nr 1, w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych (umowa nr UDA-POKL.09.01.02-24-297/09-00, wielkość dofinansowania: 571 266 zł).

projekt był realizowany) i realizację nowego projektu pn. *W drodze do wiedzy wszyscy mamy równe szanse*⁵⁰. W 2012 r. założono na kontynuację projektu *W drodze do wiedzy*...48 tys. zł. W 2013 r. zaplanowano kwotę 63 tys. zł. na kolejny projekt finansowany ze środków UE pn. *Mali studenci*⁵¹.

(dowód: akta kontroli str. 399, 868-869)

Badanie dokumentacji dwóch dotacji otrzymanych przez Gminę w latach 2012 i 2013 w ramach Rządowego programu pomocy uczniom *Wyprawka szkolna* (tj. na kwoty 10 421 zł i 12 600 zł) wykazało, że dotacje zostały wykorzystane zgodnie z zawartymi umowami⁵² i prawidłowo rozliczone. W obu przypadkach, Gmina dokonała zwrotu niewykorzystanej dotacji (1553 zł w 2012 r. i 866 zł w 2013 r.) w terminach zgodnych z określonymi odpowiednio w § 2 ust. 4 i § 2 ust. 3 ww. umów.

Badanie dokumentacji trzech umów o dofinansowanie projektów unijnych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki⁵³ wykazało, że dofinansowywane przedsięwzięcia realizowano zgodnie z założonymi we wnioskach o dofinansowanie. Wnioski o płatność składano w terminach określonych w harmonogramach płatności. Każdy z projektów objętych badaniem został rozliczony po zakończeniu realizacji, w terminie określonym w § 10 ust. 1 umowy o dofinansowanie przy jednoczesnym zwrocie niewykorzystanego dofinansowania (dotacji celowej i środków europejskich) na rachunek Instytucji Pośredniczącej⁵⁴. We wszystkich przypadkach końcowe wnioski o płatność zostały zaakceptowane przez IP.

(dowód: akta kontroli str. 593-619, 874-1035)

Wysokość dochodów zrealizowanych przez Gminę w poszczególnych latach okresu 2011-2014 wyniosła odpowiednio: 21 839 tys. zł, 25 779 tys. zł, 27 584 tys. zł i 29 329 tys. zł. Udział w nich dochodów otrzymanych z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej utrzymywał się na porównywalnym poziomie i wynosił, odpowiednio: 13 %, 11,7 %, 11,8% i 8,2 % (na dzień 31 sierpnia 2014 r.).

(dowód: akta kontroli str. 400)

1.2.2. Finansowanie zadań oświatowych

Na realizację zadań oświatowych w 2011 r. zaplanowano w budżecie Gminy⁵⁵ środki w wysokości 7 312 tys. zł (łącznie w Dziale 801 i 854), które wykonano w kwocie 7 100 tys. zł (97%). Na wydatki bieżące jednostek oświatowych zaplanowano 6 335 tys. zł, w tym 4 796 tys. zł na wynagrodzenia i pochodne i 25 tys. zł, na kształcenie nauczycieli. Wydatki majątkowe zaplanowano w wys. 884 tys. zł, w tym wydatki inwestycyjne 875 tys. zł. Wydatki na dotacje zaplanowano w wys. 55 tys. zł, natomiast na dowożenie uczniów w kwocie 38 tys. zł.

W 2012 r. na zadania oświatowe zaplanowano 7 469 tys. zł, przy czym na wydatki bieżące kwotę 6 481 tys. zł (5 218 tys. zł na wynagrodzenia i 21 tys. zł na kształcenie nauczycieli), na dotacje 70 tys. zł, na wydatki majątkowe 879 tys. zł, w tym 874 tys. na wydatki inwestycyjne. Wydatki na dowożenie uczniów wyniosły 39 tys. zł. Zaplanowane wydatki wykonano w wysokości 7 246 tys. zł (97%).

W 2013 r. na wydatki w obszarze oświaty zaplanowano kwotę 7 180 tys. zł, którą zrealizowano w wysokości 6 973 tys. zł (97%). Na wydatki bieżące przyjęto kwotę 6 821 tys. zł (w tym na wynagrodzenia i pochodne 5 484 tys. zł, na kształcenie nauczycieli 32 tys. zł). Na wydatki majątkowe zaplanowano 211 tys. zł, w tym na inwestycyjne

⁵⁰ Realizowany w okresie od 1 września 2011 r. do 31 marca 2013 r. przez szkoły podstawowe prowadzone przez Gminę, w ramach Priorytetu IX, Działanie 9.1, Poddziałanie 9.1.2 (umowa nr UDA-POKL.09.01.02-24-116/11-00, wielkość dofinansowania 106 245 zł).

⁵¹ Realizowany w okresie od 2 stycznia 2013 r. do 29 czerwca 2013 r. przez Przedszkole im. „Przyjaciół Bajek” w ramach Priorytetu IX, Działanie 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich (umowa nr UDA-POKL.09.05.00-24-658/11-00, wielkość dofinansowania 48 434 zł).

⁵² Dotyczy umów zawartych z Wojewodą Śląskim Nr PS.V.3113.51.3.2012 (46) z dnia 16 października 2012 r. i Nr PS.V.3113.29.2.2013 (46) z dnia 24 października 2012 r.

⁵³ Zwanego dalej „POKL”

⁵⁴ Tj. Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, zwanej dalej „IP”.

⁵⁵ Plan po zmianach, łączne wielkości w Działach 801 i 854.

191 tys. zł. Wydatki na dotacje planowano w wys. 70 tys. zł, natomiast na dowożenie 78 tys. zł.

Wydatki oświatowe na 2014 r. zaplanowano w łącznej wysokości 6 913 tys. zł, w tym wydatki bieżące na kwotę 6 717 tys. zł, wydatki placowe na kwotę 5 330 tys. zł, natomiast kształcenie nauczycieli w wys. 36 tys. zł. Wydatki majątkowe zaplanowano w wys. 23 tys. zł, dotacje 91 tys. zł, a dowożenie uczniów na kwotę 82 tys. zł. Na dzień 31 sierpnia 2014 r. wysokość wydatków zrealizowanych wynosiła 4 376 tys. zł (65%).

(dowód: akta kontroli str. 401)

Na zadania subwencionowane⁵⁶ Gmina poniosła wydatki w wysokości: 5 680 tys. zł, (w 2011 r.), 5 633 tys. zł (w 2012 r.), 5 293 tys. zł (w 2013 r.) i 3 388 tys. zł (do 31 sierpnia 2014 r.). Udział w nich subwencji oświatowej wzrósł z 50,4 % w 2011 r., poprzez 54 % w 2012 r. do 61,5 % w 2013 r. Na dzień 31 sierpnia 2014 r. wynosił 92,5 %.

(dowód: akta kontroli str. 406)

Wydatki Gminy ogółem wyniosły w poszczególnych latach okresu 2011-2014: 22 736 tys. zł, 32 438 tys. zł, 28 823 tys. zł i 20 164 tys. zł. Wydatki na zadania oświatowe wyniosły w tym okresie odpowiednio: 7 100 zł, 7 246 zł, 6 973 zł i 4 376 zł. Ich udział w wydatkach Gminy uległ zmniejszeniu z 31% w 2011 r. poprzez 22 % w 2012 r., 24 % w 2013 r. do 22% w 2014 r. Zmniejszeniu uległa również relacja wydatków oświatowych subwencionowanych do ogólnych wydatków Gminy, która w latach 2011-2014 wyniosła odpowiednio: 25%, 17 %, 18,4 % i 17 %.

(dowód: akta kontroli str. 403)

Wydatki majątkowe na oświatę (działy 801 i 854) zrealizowano w następujących kwotach: 828 tys. zł w 2011 r., 741 tys. zł w 2012 r., 182 tys. zł w 2013 r. i 23 tys. zł do 31 sierpnia 2014 r. Ich udział w wydatkach majątkowych Gminy w latach 2011-2014 uległ zmniejszeniu i wynosił odpowiednio: 44,14 %, 7,09 %, 3,3 % i 0,52 %. Malał również ich udział w ogólnych wydatkach ponoszonych w Gminie na oświatę i wynosił odpowiednio 11,66 %, 10,23 %, 2,61 % i 0,53%. Zmniejszenie nakładów majątkowych, które wynikało m.in. ze zrealizowania kosztownych inwestycji oświatowych (termomodernizacje) w latach 2009-2012 obniżało udział wydatków oświatowych w wydatkach Gminy ogółem.

(dowód: akta kontroli str. 404)

Udział wydatków majątkowych szkół podstawowych w planie wydatków ogółem, w rozdz. 80101 wynosił 23,81 % w 2011 r., 2,34 % w 2012 r. Wydatki 2013 r. obejmowały jedynie wydatki bieżące szkół podstawowych. Wydatki majątkowe w ramach tego rozdziału poniesiono m.in. w związku z realizacją inwestycji pn. *Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej Nr 1 w Wojkowicach* (w 2011 r.), wykonaniem stolarki okiennej, drzwiowej i siatek zabezpieczających w sali gimnastycznej, w SP Nr 1, montażu telewizji przemysłowej w SP Nr 3 (w 2012 r.).

Wydatki majątkowe Gimnazjum w wydatkach ogółem rozdz. 80110 stanowiły 0,97% w 2011 r., 27,39 % w 2012 r. i 7,87 % w 2013 r. Wydatki majątkowe w ramach tego rozdziału obejmowały m.in. realizację zadania inwestycyjnego pn. *Budowa wielofunkcyjnych boisk sportowych na terenie Gimnazjum* (w latach 2012-2013) oraz budowę chodników, barier bezpieczeństwa i montaż monitoringu wizyjnego na terenie tej szkoły. Wydatki poniesione w latach 2011-2012 w Przedszkolu (rozdz. 80104) i oddziałach przedszkolnych (rozdz. 80103) obejmowały jedynie wydatki bieżące związane z funkcjonowaniem tych placówek. W 2013 r. wydatki majątkowe w wys. 18 tys. zł stanowiły 1,21 % wydatków bieżących tych jednostek i obejmowały zakup wyposażenia kuchni i monitoringu wizyjnego dla Przedszkola.

(dowód: akta kontroli str. 655-708)

Środki własne, które Gmina przeznaczyła na finansowanie zadań oświatowych wyniosły 4 239 tys. zł w 2011 r., 4 232 tys. zł w 2012 r., 3 469 tys. zł w 2013 r. i 1 960 tys. zł (do 31 sierpnia 2014 r.).

(dowód: akta kontroli str. 405)

⁵⁶ Bez wydatków na przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych i wydatków ponoszonych z tytułu dowożenia uczniów.

Udział środków UE w ogólnej kwocie wydatków Gminy poniesionych na zadania oświatowe w latach 2011-2013 wynosił odpowiednio: 3,96 %, 0,70 % i 1,43 %. Wydatkowane środki w wysokości 281 tys. zł w 2011 r., 51 tys. zł w 2012 r. i 63 tys. zł w 2013 r. przeznaczono na realizację trzech projektów unijnych: *Dzieci naszą przyszłością*, *W drodze do wiedzy wszyscy mamy równe szanse* i *Mali studenci*, które opisano w pkt 2.1.2 niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 58-59)

W okresie objętym kontrolą Rady Rodziców wspierały działalność gminnych jednostek oświatowych poprzez dofinansowywanie, m.in.: zakupu pomocy dydaktycznych, wyposażenia sal lekcyjnych, nagród dla uczniów i imprez dla dzieci. Łączna wysokość udzielonego wsparcia w latach 2011-2014 wyniosła 98 97832 zł.⁵⁷

(dowód: akta kontroli str. 1345-1346)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wykorzystanie środków budżetowych na realizację zadań oświatowych.

2.1. Wydatki ponoszone przez gminę na realizację wybranych zadań oświatowych

2.1.1. Wydatki związane z organizacją sieci szkół i przedszkoli prowadzonych przez gminę

Plan sieci prowadzonego przez Gminę przedszkola i oddziałów przedszkolnych w szkole podstawowej Rada Miasta ustaliła w uchwale Nr XVI/76/2004 z dnia 29 marca 2004 r. i w uchwale zmieniającej Nr VIII/50/2011 z dnia 18 kwietnia 2011 r., stosownie do obowiązku określonego w art. 14a ustawy o systemie oświaty. Rada nie uchwaliła planu sieci szkół podstawowych i gimnazjum, co opisano w dalszej części wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 14-15, 6-13, 19-20)

W okresie objętym kontrolą nie nastąpiły zmiany w liczbie szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę. Liczba uczniów w przedszkolu wzrosła ze 149 (w 2011 r.) do 150 (w 2014 r.), tj. o 0,7%. W tym samym okresie liczba uczniów w oddziałach przedszkolnych uległa zmniejszeniu z 37 do 14, tj. o 23 dzieci (62%). Liczba uczniów uczęszczających w ww. okresie do szkół wzrosła z 360 do 387, tj. o 27 uczniów (7,5%) w szkołach podstawowych i ze 170 do 179, tj. o 9 uczniów (5,3%) w gimnazjum.

(dowód: akta kontroli str. 814)

Przeciętny roczny koszt kształcenia jednego ucznia w szkołach podstawowych i w gimnazjum, prowadzonych przez Gminę wynosił⁵⁸:

- a) w roku szkolnym 2011/2012: 7 584,41 zł w szkołach podstawowych, 11 434,78 zł w gimnazjum, 8 820,39 zł w obu typach szkół,
- b) w roku szkolnym 2012/2013: 8 095,40 zł w szkołach podstawowych, 11 999,77 zł w gimnazjum, 9 346,24 zł w obu typach szkół,
- c) w roku szkolnym 2013/2014: 8 667,25 zł w szkołach podstawowych, 10 816,40 zł w gimnazjum, 9 413,61 zł w obu typach szkół.

(dowód: akta kontroli str. 815-818)

⁵⁷ W latach szkolnych 2011/2012, 2012/2013 i 2013/2014 Rady Rodziców udzieliły szkołom wsparcia w łącznej wysokości odpowiednio: 35 147,84 zł, 36 235,82 zł oraz 27 594,66 zł.

⁵⁸ Ustalono na podstawie średnich wydatków bieżących na jednego wychowanka, liczonych dla roku szkolnego, i obliczonych na podstawie kwot zawartych w sprawozdaniach Rb-28S, tj. rozdziały: 80101, 80110, 80146, 80148, 85401, 85446 (bez wydatków na wyżywienie), 80114 (wydatki na obsługę ekonomiczno-administracyjną), 80113 (dowożenie uczniów niepełnosprawnych), 80195 (wydatki na naukę pływania) oraz liczby uczniów podanej w SIO na dzień 30 września każdego roku.

2.1.2. Wydatki gminy ponoszone na zadania związane z utrzymaniem odpowiednich warunków lokalowych i organizacyjnych w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez gminę

W okresie objętym kontrolą Gmina uwzględniała potrzeby związane z poprawą warunków lokalowych oraz stanem bezpieczeństwa wykazywane w protokołach kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i w protokołach przeglądów stanu technicznego obiektów oświatowych. Z ustaleń ww. kontroli przeprowadzonych odpowiednio 22 i 28 sierpnia 2013 r. w Gimnazjum wynikała konieczność zlecenia przebudowy (poszerzenia) bramy wjazdowej od strony głównego wejścia do szkoły. Zalecone prace zostały wykonane i 2 września 2014 r. dokonano końcowego odbioru robót. W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach Gmina uwzględniała w swoich działaniach również zalecenia pokontrolne Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego⁵⁹. W 2011 r. zrealizowano decyzję PPIS⁶⁰ i przywrócono prawidłowy stan techniczny schodów prowadzących do budynku SP Nr 3. W okresie lipiec-sierpień 2014 r. zrealizowano częściowo kolejną decyzję PPIS i wykonano w SP Nr 1 następujące remonty: wymianę parkietu w sali gimnastycznej, wycyklinowanie i pomalowanie parkietu w salach lekcyjnych na II piętrze, zamontowanie osłon na grzejniki w sali zajęć ruchowych *Radosna Szkoła* i położenie nowej nawierzchni przed wejściem do budynku. Odnośnie realizacji pozostałych zaleceń, poinformowano PPIS o planach sporządzenia w 2015 r. dokumentacji technicznej na realizację inwestycji remontu boiska szkolnego wraz z zagospodarowaniem terenu szkoły, w tym wykonania ogrodzenia posesji, nawierzchni dróg wewnętrznych i placu przed wejściem głównym. W okresie 2011-2014 placówki oświatowe prowadzone przez Gminę nie były kontrolowane przez Straż Pożarną i Państwową Inspekcję Budowlaną.

(dowód: akta kontroli str. 819-867)

W latach 2011-2013 podjęto w Gminie liczne działania dla zapewnienia wymaganych warunków lokalowych, wyposażenia sal oraz bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia w prowadzonych placówkach oświatowych, w tym m.in.:

- w Przedszkolu: wymieniono stolarkę drzwiową, dokonano częściowej wymiany i montażu nowych urządzeń na placu zabaw, wyposażono kuchnię i zainstalowano system monitoringu wizyjnego;
- w SP Nr 1: przeprowadzono termomodernizację i kompleksową modernizację obiektu;
- w SP Nr 3: wykonano termomodernizację obiektu, wyremontowano sanitariaty i zainstalowano system monitoringu wizyjnego;
- w Gimnazjum: wybudowano dwa boiska wielofunkcyjne i bieżnię prostą, wybudowano chodniki dojściowe do boisk, zainstalowano barierki i monitoring wizyjny.

(dowód: akta kontroli str. 656-708)

Wyniki zewnętrznych sprawdzianów i egzaminów uzyskiwane w szkołach prowadzonych przez Gminę analizowano m.in. poprzez: zestawienie średniego arytmetycznego wyniku szkoły z wynikami szkół w powiecie, województwie i kraju, porównanie pozycji uzyskanych wyników na skali staninowej, a w przypadku egzaminu gimnazjalnego również poprzez monitorowanie, obrazujących efektywność pracy szkoły, trzyletnich wskaźników edukacyjnej wartości dodanej⁶¹. Uzyskiwane przez szkoły wyniki prezentowano w kolejnych *Informacjach o stanie realizacji zadań oświatowych*, formułując w tej sprawie wnioski do dalszej pracy z uczniami dla każdej szkoły, zalecające m.in. zwiększenie liczby i częstotliwości sprawdzianów próbnych, stosowanie na klasówkach z różnych przedmiotów typów zadań występujących w nowej formule sprawdzianu, zwiększenie częstotliwości rozwiązywania zadań przekrojowych przy użyciu wiedzy matematycznej. Osiąganie dobrych wyników w nauczaniu, potwierdzonych m.in. wynikami egzaminów uczniów

⁵⁹ Zwanego dalej „PPIS”.

⁶⁰ Decyzja PPIS Nr NS/HD/434-144/432-28/2010 z dnia 12 listopada 2010 r.

⁶¹ Zwanej dalej „EWD”, przy czym ze względu na zmianę w 2012 r. formuły egzaminu z języka angielskiego (poziom podstawowy i rozszerzony) Gmina nie posiadała danych do analizy wyników tego egzaminu na podstawie trzyletnich wskaźników EWD.

przeprowadzanych przez okręgowe komisje egzaminacyjne, stanowiło jedno z kryteriów, które brano pod uwagę przy przyznawaniu nauczycielom nagród ze specjalnego funduszu nagród⁶².

(dowód: akta kontroli str. 135-365, 1050-1053, 1305-1309)

Przyznane przez Gminę od marca 2014 r. dodatkowe godziny zajęć, wykorzystywano w szkołach m.in. na wsparcie działań podejmowanych przez nauczycieli na rzecz poprawy wyników dydaktycznych, w tym na realizację, np.: zajęć matematyczno-przyrodniczych dla uczniów zdolnych (w SP Nr 3), zajęć z języka angielskiego i niemieckiego wyrównujących i dla uczniów zdolnych (w Gimnazjum).

(dowód: akta kontroli str. 48-49)

W okresie objętym kontrolą ogółem 41 uczniów uczęszczających do szkół prowadzonych przez Gminę posiadało orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego⁶³. Rodzaj organizowanych dla tych uczniów zajęć, a także forma ich realizacji odpowiadały wskazaniom zawartym w orzeczeniach, stosownie do § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych⁶⁴. Dla 27 spośród ww. uczniów organizowano kształcenie w formie zajęć rewalidacyjnych z zakresu oligofrenopedagogiki, surdopedagogiki, tyflopedagogiki, terapii pedagogicznej, socjoterapii oraz integracji sensorycznej. Nauczaniem indywidualnym objęto 14 uczniów⁶⁵. Dla wszystkich uczniów z rozpoznanymi potrzebami rozwojowymi, edukacyjnymi i psychofizycznymi organizowano pomoc psychologiczno-pedagogiczną w formie zajęć: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych, o charakterze terapeutycznym, dydaktyczno-wyrównawczych, związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (w gimnazjum), zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 2-5 i pkt 7 oraz ust. 2 pkt 2-3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁶⁶. Pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielono ogółem 433 uczniom w roku szkolnym 2011/2012, 353 - w roku 2012/2013 i 269 - w 2013/2014.

(dowód: akta kontroli str. 1310-1335)

W szkołach i przedszkolu organizowano również zajęcia rozwijające zainteresowania i zdolności uczniów, w tym m.in. koła zainteresowań: informatyczne, techniczne, artystyczne, językowe, przedmiotowe i sportowe. Ofertę zajęć pozalekcyjnych formułowano na podstawie diagnozy potrzeb/oczekiwań uczniów przeprowadzonej w formie ankiety. W roku szkolnym 2011/2012 tygodniowy wymiar ww. zajęć wynosił 62,5 godziny. Łącznie wzięło w nich udział 666 uczniów. W latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 tygodniowy wymiar tych zajęć wynosił kolejno 60 godz. i 74,4 godz. Uczestniczyło w nich odpowiednio 729 i 964 uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 1315-1335)

We wszystkich szkołach zorganizowano dla uczniów opiekę świetlicową. Czas pracy każdej świetlicy dostosowano do potrzeb uczniów i ich rodziców, co opisano w pkt. 1.1.3. niniejszego wystąpienia. W latach 2011-2014 ofertę zajęć świetlicowych zwiększono o dodatkowe zajęcia opiekuńcze uwzględniające zainteresowania uczniów, realizowane przez nauczycieli w ramach godzin wynikających z art. 42 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela. Tygodniowy wymiar tych zajęć wynosił: 10 godzin w roku szkolnym 2011/2012, 16,5 godz.

⁶² Kryteria ustalono w § 4 Regulaminu określającego kryteria i tryb przyznawania nagród dla nauczycieli ze specjalnego funduszu nagród, stanowiącego Załącznik do Uchwały Nr XIII/113/2011 Rady Miasta Wojkowice z dnia 26 września 2011 r.

⁶³ 11 uczniów w roku szkolnym 2011/2012, 20 uczniów w 2012/2013 i 10 uczniów w 2013/2014.

⁶⁴ Dz. U. z 2014 r., poz. 414.

⁶⁵ Po czterech uczniach w latach szkolnych 2011/2012 i 2013/2014 oraz sześciu w 2012/2013.

⁶⁶ Dz. U. z 2013 r., poz. 532.

w roku szkolnym 2012/2013 i 18,5 godz. w roku 2013/2014. Uczestniczyło w nich odpowiednio 58 i po 85 uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 1315-1335)

Łączna tygodniowa liczba godzin dodatkowych zajęć edukacyjnych⁶⁷ w przedszkolu i szkołach prowadzonych przez Gminę wynosiła: 188 godz. w roku szkolnym 2011/2012, 229 godz. w 2012/2013 i 199,4 godz. w roku szkolnym 2013/2014. W badaniu ankietowym dyrektorzy podali m. in., że zgłaszane do organu prowadzącego w ostatnim roku szkolnym zapotrzebowanie w zakresie dodatkowych godzin zostało w całości zrealizowane. Potwierdzili również, że wszyscy uczniowie z opiniami i orzeczeniami z poradni psychologiczno-pedagogicznej otrzymali zalecane formy pomocy, a dla uczniów najzdolniejszych zorganizowano dodatkowe zajęcia, inne niż zaplanowane kółka zainteresowań.

(dowód: akta kontroli str. 1315-1335)

W ramach projektu unijnego pn. *Dzieci naszą przyszłością* realizowano zajęcia związane z rozwojem kompetencji kluczowych i dydaktyczno-wyrównawcze oraz specjalistyczne w wymiarze 38 godz. tygodniowo. W okresie realizacji projektu (od 1 września do 31 grudnia 2011 r.) wzięło w nich udział 304 uczniów SP Nr 1, przy czym niektórzy uczniowie brali udział w kilku rodzajach tych zajęć. W ramach kolejnego projektu pn. *W drodze do wiedzy wszyscy mamy równe szanse* realizowano zajęcia: korekcyjno-kompensacyjne dla uczniów szkół podstawowych, mających specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu, w tym zagrożonych ryzykiem dysleksji, dydaktyczno-wyrównawcze dla dzieci mających trudności w zdobywaniu umiejętności matematycznych, terapii logopedycznej, socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne dla dzieci z zaburzeniami komunikacji społecznej, rozwijające zainteresowania uczniów uzdolnionych ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych. Przeciętna tygodniowa liczba zajęć wyniosła 17 godz. w roku szkolnym 2011/2012 i 21 godz. w roku szkolnym 2012/2013. Uczestniczyło w nich ogółem 91 uczniów SP Nr 1 i 114 uczniów SP Nr 3. W projekcie *Mali studenci* zrealizowano w okresie od 2 stycznia do 29 czerwca 2013 r. cztery zajęcia podnoszące gotowość uczniów przedszkola do nabycia umiejętności matematyczno-fizycznych i biologicznych, w których uczestniczyło łącznie 50 uczniów.

Na podstawie badania dokumentacji wydatków na kwotę 124 404,95 zł, tj. 17 % łącznej wartości ww. projektów unijnych (725 945 zł) ustalono, że sposób finansowania dodatkowych zajęć edukacyjnych realizowanych w ramach tych projektów był zgodny ze zobowiązaniami wynikającymi z zawartych umów⁶⁸.

(dowód: akta kontroli str. 1294-1304, 1336-1338)

Zmiana zasad finansowania dodatkowych zajęć w przedszkolu⁶⁹ nie wpłynęła na liczbę i zakres organizowanych w tej placówce zajęć. W poszczególnych latach szkolnych ze środków Gminy finansowano dodatkowo:

- w roku szkolnym 2011/2012 - zajęcia: logopedyczne (3 godz. tygodniowo), umuzykalniające (2,5 godz.), plastyczne (1 godz.), terapii pedagogicznej (3 godz.);
- w roku szkolnym 2012/2013 - zajęcia: logopedyczne (3 godz.), plastyczne (1 godz.), umuzykalniające 1 godz.), terapii pedagogicznej (2 godz.);

⁶⁷ Bez zajęć zrealizowanych w ramach projektów unijnych.

⁶⁸ Badaniem objęto dokumenty wydatków poniesionych na wynagrodzenia osób realizujących zajęcia edukacyjne w ramach następujących projektów:

- *Dzieci naszą przyszłością*, wydatki Zadania 3 i 4, w wysokości 104 654 zł (18,32% ogólnej wartości projektu),

- *Mali studenci*, wydatki Zadania 1 i 2 projektu, w wysokości 5 440,55 zł, (11,23 % ogólnej wartości projektu),

- *W drodze do wiedzy wszyscy mamy równe szanse*, wydatki Zadania 1 i 3, w wysokości 14 310 zł (13,47% ogólnej wartości projektu).

⁶⁹ Od 1 września 2013 r. na podstawie art. 14 ust. 5a ustawy o systemie oświaty.

- w roku szkolnym 2013/2014 - zajęcia: logopedyczne (3 godz.), plastyczne (1 godz.), języka angielskiego (2,20 godz. dla wszystkich oddziałów od lutego do czerwca 2014 r.), terapii pedagogicznej (2 godz.).

(dowód: akta kontroli str. 1274-1275)

2.1.3. Wydatki gminy ponoszone na wynagrodzenia oraz kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli

Udział wynagrodzeń nauczycieli w bieżących wydatkach Gminy na oświatę wzrastał z 58% w 2011 r. do 65 % w 2014 r. W latach 2009-2013 stanowił odpowiednio: 58%, 57%, 58%, 62% i 63% tych wydatków. Udział wynagrodzeń wszystkich pracowników szkół i przedszkola w wydatkach Gminy na oświatę również wzrastał i stanowił w latach 2009-2014 odpowiednio: 78%, 75%, 76%, 81%, 82% i 83% wydatków na oświatę ogółem.

(dowód: akta kontroli str. 1036)

Wysokość stawek dodatków za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego i za warunki pracy oraz szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy dla nauczycieli zatrudnionych w przedszkolu i szkołach prowadzonych przez Gminę określono w Regulaminie, stanowiącym załącznik do Uchwały Nr XXX/193/2009 Rady Miasta z dnia 16 lutego 2009 r., stosownie do obowiązku wynikającego z art. 30 ust. 6 Karty Nauczyciela.

(dowód: akta kontroli str. 1044-1049)

Średniej wysokości wynagrodzeń w 2011 r. nie osiągnęli nauczyciele dyplomowani, mianowani i stażyści. W styczniu 2012 r. nauczycielom w ww. stopniach awansu zawodowego wypłacono dodatek uzupełniający, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 30a ust. 3 Karty Nauczyciela. Łączna wysokość wypłaconego nauczycielom jednorazowo dodatku wyniosła: 129 035,55 zł w tym 96 743,46 zł w przypadku nauczycieli w stopniu awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego, 29 423, 34 zł w przypadku nauczycieli mianowanych i 2 868,75 zł nauczyciele w stopniu stażysty⁷⁰.

(dowód: akta kontroli str. 1040).

W 2012 r. średniej wysokości wynagrodzeń nie osiągnęli nauczyciele we wszystkich stopniach awansu zawodowego. Łączna wysokość dodatku uzupełniającego, wypłaconego w styczniu 2013 r., wyniosła 194 880,86 zł i w przypadku nauczycieli dyplomowanych stanowiła kwotę 166 419,33 zł, w stopniu awansu mianowany - 19 505,47 zł, kontraktowy - 5 013,48 zł i 3 942,58 zł w przypadku nauczycieli w stopniu stażysty⁷¹.

(dowód: akta kontroli str. 1039).

W 2013 r. średniego wynagrodzenia nie osiągnęli nauczyciele w stopniu awansu nauczyciela dyplomowanego i kontraktowego. W styczniu 2014 r. wypłacono dodatki uzupełniające w łącznej kwocie 83 585,57 zł, w tym 82 988,33 zł nauczycielom dyplomowanym i 597,24 zł nauczycielom kontraktowym⁷².

(dowód: akta kontroli str. 1038).

W sprawie wysokości średnich wynagrodzeń osiąganych przez nauczycieli, Dyrektor MZOiW wyjaśniła m.in., że rozwiązania zawarte w art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela

⁷⁰ W przypadku nauczycieli, w poszczególnych stopniach awansu zawodowego, średniomiesięczna wysokość dodatku dla danego nauczyciela wyniosła: 175 zł (nauczyciel dyplomowany), 289,49 zł (nauczyciel mianowany) i 196,62 zł (nauczyciel stażysta). Wysokości jednorazowego dodatku uzupełniającego dla danego nauczyciela na danym stopniu awansu ustalano na podstawie Załącznika Nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 stycznia 2010 r. w sprawie sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 6, poz. 35).

⁷¹ Średniomiesięczna wysokość dodatku wyniosła dla danego nauczyciela w poszczególnych stopniach awansu wyniosła: 290,19 zł (nauczyciel dyplomowany), 218,60 zł (mianowany) 72,43 (kontraktowy) i 191,02 (stażysta).

⁷² Średniomiesięczna wysokość dodatku dla danego nauczyciela wyniosła 143,14 zł w przypadku nauczyciel dyplomowanego i 7,88 zł w przypadku nauczyciela kontraktowego.

utrudniają właściwe kształtowanie wynagrodzeń oraz prowadzenie efektywnej polityki motywacyjnej. Gmina nie stosuje zasady podniesienia dodatku motywacyjnego nauczycielom w tej grupie awansu zawodowego, która w danym roku nie osiągnęła średniej. Podała również, iż zwiększenie wysokości poszczególnych składników wynagrodzeń ponad poziom gwarantowany ustawą (z dochodów własnych) w przypadku nauczycieli, którzy w jednym roku nie osiągnęli średniej, nie gwarantuje tożsamej sytuacji w roku następnym, ponieważ składnikami wpływającymi na wysokość wynagrodzenia, w ocenie Dyrektor MZOiW, są godziny nadwymiarowe, nagrody jubileuszowe i odprawy, np. emerytalne. Ograniczenie wysokości kwot dodatku uzupełniającego może nastąpić również w wyniku wprowadzenia i finansowania przez Gminę dodatkowych zajęć dla uczniów (od marca 2014 r.). Ponadto, w miarę możliwości, ogranicza się zatrudniania nauczycieli w niepełnym wymiarze godzin, a „uwolnione” w ten sposób godziny przyznawane są w formie godzin nadwymiarowych. Zdaniem Pani Dyrektor: *„rozliczanie średnich wynagrodzeń dla wszystkich nauczycieli, bez względu na stopnie awansu, pozwoliłoby gminom prowadzić motywacyjną politykę wynagradzania nauczycieli, co miałoby istotne znaczenie w zapewnieniu jakości pracy szkół.”*

(dowód: akta kontroli str. 1041-1043)

W latach 2011-2014 w budżecie Gminy wyodrębniono środki na doszkąlanie nauczycieli (w rozdz. 80146 i 85446) zgodnie z art. 70a ust. 1 Karty Nauczyciela. Kwotę bazową planowanych rocznych środków na wynagrodzenia osobowe stanowiły planowane przez dyrektorów środki na wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe, dodatki stażowe, motywacyjne, funkcyjne, nagrody (jubileuszowe, Burmistrza, dyrektora i inne) oraz planowany stopień awansu zawodowego. Roczna suma tych składników, powiększona o planowany do wypłacenia jednorazowy dodatek uzupełniający za rok poprzedni, stanowiła bazę do naliczenia w poszczególnych latach odpisu na doskonalenie zawodowe nauczycieli w wysokości 1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 1054)

Z zaplanowanych w latach 2011-2014 w budżecie Gminy środków na doskonalenie nauczycieli w wysokości ogółem, odpowiednio: 23 866 zł, 24 131 zł, 31 773 zł, 35 550 zł wykorzystano odpowiednio w 18 830,69 zł (83%), 20 599,79 zł (99%), 28 490,96 zł (90%) i 10 571 zł (30%)⁷³. Dyrektor MZOiW wyjaśniła, że w 2011 r. zmniejszono plan na doszkąlanie nauczycieli o 1800 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie projektu unijnego *Edukacja dla zrównoważonego rozwoju*⁷⁴, w ramach którego objęto doskonaleniem zawodowym również nauczycieli szkół wojkowickich. Natomiast w 2013 r. nie zrealizowano planu wydatków na łączną kwotę 3 282 zł, ponieważ nauczyciele uczestniczyli w bezpłatnych szkoleniach organizowanych przez Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Katowicach i Powiatowe Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego w Będzinie w ramach projektu unijnego *Rozwój kompetencji-doskonalenie zawodowe nauczycieli szansą na lepsze jutro dla oświaty*⁷⁵, którego realizacja potrwa do 31 maja 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 1082-1083, 1084-1087)

W latach 2011-2014 Burmistrz Miasta zatwierdzał roczne *Plany dofinansowania form doskonalenia zawodowego*,⁷⁶ opracowane zgodnie z § 6 ust. 2 rozporządzenia z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania

⁷³ Na dzień 31 września 2014 r.

⁷⁴ Projekt realizowany przez powiat będziński w ramach POKL Działanie 9.4 Wysoko kwalifikowane kadry systemu oświaty.

⁷⁵ Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.5 Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół.

⁷⁶ Odpowiednio w Zarządzeniach: Nr 28/2011 z dnia 8 lutego 2011 r., Nr 18/2012 z dnia 25 stycznia 2012 r., Nr 28/2013 z dnia 27 lutego 2013 r. i Nr 12/2014 z dnia 24 stycznia 2014 r.

oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków⁷⁷. Zaplanowane kwoty wykorzystano m.in. na dofinansowanie opłat za kształcenie pobierane przez szkoły wyższe i zakłady kształcenia nauczycieli (studia podyplomowe) i kursy kwalifikacyjne. Na podstawie składanych do organu prowadzącego przez dyrektorów w ww. okresie sprawozdań ze sposobu wykorzystania środków przyznanych na dofinansowanie doskonalenia nauczycieli w poprzednim roku budżetowym, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z § 6 ust. 3 ww. rozporządzenia, ustalono, że w okresie objętym kontrolą ogółem 13 nauczycieli (18,64% spośród ogółu zatrudnionych)⁷⁸ ukończyło różne formy kształcenia zawodowego, przy czym dane uzyskane ze szkolnych baz SIO wykazały, że jedynie dziewięciu nauczycieli uzyskało dodatkowe kwalifikacje w wyniku ukończenia dofinansowanych form kształcenia i doksztalcenia, co opisano w dalszej części wystąpienia. Z ww. sprawozdań wynika również, że w latach 2011-2014 wszyscy nauczyciele placówek oświatowych prowadzonych przez gminę brali udział w różnych formach doskonalenia zawodowego (szkolenia, warsztaty, konferencje, kursy, seminaria), przy czym wystąpiły przypadki, niezamieszczania w szkolnych bazach SIO rzetelnych danych w tym zakresie, co opisano w dalszej części wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 1055-1066)

Ukończone przez nauczycieli formy kształcenia i doskonalenia zawodowego były zgodne z potrzebami rozpoznanymi przez Gminę⁷⁹. Nauczycielom, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje w wyniku ukończenia dofinansowanych studiów podyplomowych i kursów kwalifikacyjnych, powierzano prowadzenie zajęć edukacyjnych zgodnie z tymi kwalifikacjami, tj. języka angielskiego w klasach I-III, techniki oraz kształcenie specjalne w zakresie oligofrenopedagogiki i tyflopädagogiki⁸⁰.

(dowód: akta kontroli str. 1067-1079)

2.1.4. Wydatki ponoszone na funkcjonowanie przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach prowadzonych przez gminę

Wydatki Gminy na zadania w zakresie wychowania przedszkolnego wynosiły w latach 2011-2014⁸¹ odpowiednio: 1 239 tys. zł, 1 359 tys. zł, 1 399 tys. zł, 955 tys. zł. W latach 2013-2014 Gmina otrzymała z budżetu państwa dotacje celowe na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego w wysokości odpowiednio: 78 tys. zł i 147 tys. zł. Udział środków z dotacji celowych w wydatkach ogółem przedszkola i oddziałów przedszkolnych w przedmiotowym okresie wynosił 5,6% i 14,42 %.

(dowód: akta kontroli str. 1088, 1089-1092)

Opłaty za świadczenia udzielane przez Przedszkole, dla którego Gmina jest organem prowadzącym zostały ustalone w Uchwale Rady Miasta Nr X/62/2011 z dnia 27 czerwca 2011 r. zgodnie z art. 14 ust. 5 ustawy o systemie oświaty. Wysokość opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego w czasie przekraczającym wymiar pięciu godzin dziennie zajęć bezpłatnego nauczania i wychowania wynosiła 1 zł i była zgodna z wysokością określoną w art. 14 ust. 5a ww. ustawy. Wysokość i zasady pobierania opłat za posiłki dzieci uczęszczających do Przedszkola ustalił Dyrektor w Zarządzeniu Nr 2/2011 z dnia 7 stycznia 2011 r. zgodnie z art. 14 ust. 6 ww. ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 1097-1104)

Kontrola wysokości pobieranych opłat i terminowości ich regulowania była prowadzona przez MZOiW w terminach miesięcznych. Dyrektor Przedszkola był również na bieżąco

⁷⁷ Dz. U. Nr 46, poz. 430, zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie sposobu podziału środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli”.

⁷⁸ Spośród ogólnej liczby 70 zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę, wg stanu na dzień 30 września 2014 r.

⁷⁹ Ustalono na podstawie próby 20 nauczycieli (tj. 30% spośród kończących formy kształcenia i doskonalenia zawodowego).

⁸⁰ Ustalono na podstawie próby 4 nauczycieli (tj. 30% spośród nauczycieli, którzy w latach szkolnych 2011/2012-2014/2015 zakończyli formy kształcenia, dające kwalifikacje nauczycielskie z zakresu oligofrenopedagogiki, tyflopädagogiki, języka angielskiego w edukacji wczesnoszkolnej, edukacji informatycznej i technicznej).

⁸¹ Na dzień 31 sierpnia 2014 r.

informowany o wysokości ewentualnych zaległości w opłatach, w celu podjęcia działań do ich wyegzekwowania. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wysokości pobieranych opłat.

(dowód: akta kontroli str. 1278)

Informacje o wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie ww. uchwały Rady Miasta, w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu. Wiadomość w tej sprawie zamieszczono również na stronie internetowej Przedszkola oraz na tablicy informacyjnej w placówce. Ponadto, w trakcie prowadzonego corocznie naboru, według wyjaśnień Pani Burmistrz, rodzice byli informowani ustnie o wysokości ww. opłat.

(dowód: akta kontroli str. 1278)

Przeciętny roczny koszt kształcenia jednego ucznia w przedszkolu i w oddziałach przedszkolnych prowadzonych przez Gminę wynosił⁸²:

- a) w roku szkolnym 2011/2012: 8 119,72 zł w przedszkolu, 3 262,89 zł w oddziałach przedszkolnych, średnio 7 153,52 zł w obu formach wychowania przedszkolnego.
- b) w roku szkolnym 2012/2013: 8 273,81 zł w przedszkolu, 3 663,34 zł w oddziałach przedszkolnych, średnio 7 505,40 zł w obu formach,
- c) w roku szkolnym 2013/2014: 8 534,74 zł w przedszkolu, 3 813,76 zł w oddziałach przedszkolnych, średnio 7 769,89 zł w obu formach.
- d) w roku szkolnym 2013/2014⁸³: 7 185,79 zł w przedszkolu, 3 009,14 zł w oddziałach przedszkolnych, średnio 6 509,13 zł w obu formach.

(dowód: akta kontroli str. 1093-1096)

2.1.5. Wydatki ponoszone na zadania związane z dowożeniem uczniów do szkół i przedszkoli prowadzonych przez gminę

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiła konieczność zapewnienia uczniom uczęszczającym do szkół prowadzonych przez Gminę bezpłatnego dowożenia na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o systemie oświaty. Gmina zapewniała natomiast bezpłatny transport i opiekę w czasie przewozu uczniów niepełnosprawnych, objętych kształceniem specjalnym, do najbliższego przedszkola, szkoły lub ośrodka, zgodnie z art. 14a ust. 4 i art. 17 ust. 3a przedmiotowej ustawy. Zasady zwrotu kosztów przejazdu uczniów niepełnosprawnych oraz ich rodziców/opiekunów w przypadku zapewnienia przez nich dowozu i opieki ustalono w zarządzeniu nr 161/2013 Burmistrza Miasta z dnia 8 sierpnia 2013 r. Wzory umów określających ww. zasady przyjęto w załącznikach do zarządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 1107-1120)

W roku szkolnym 2014/2015 bezpłatny transport zapewniono 16 uczniom niepełnosprawnym, których dowożono: do przedszkoli specjalnych (3 uczniów), do podstawowych szkół specjalnych z oddziałami integracyjnymi i szkół podstawowych w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych (7), do gimnazjum specjalnego (3), do ośrodka rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczego (2) i do szkoły przysposabiającej do pracy w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym (1). Nie wystąpiły przypadki odmowy bezpłatnego dowożenia uczniom do tego uprawnionym.

(dowód: akta kontroli str. 1105)

Gmina nie dysponowała własnymi środkami transportu służącymi do dowożenia uczniów do szkół. W roku szkolnym 2014/2015 zawarto pięć umów na dowóz uczniów niepełnosprawnych, w tym dwie na usługi przewozowe z przewoźnikami, dwie na wykorzystanie własnego środka transportu, jedną na dowóz środkami komunikacji publicznej. W każdym przypadku zapewniono opiekę dla uczniów w trakcie przewożenia i pokrywano jej koszty. W jednej z umów zawartych z przewoźnikiem zobowiązano wykonawcę do zapewnienia opieki w ramach wykonywanej usługi. W przypadku realizacji

⁸² Ustalono na podstawie średnich wydatków bieżących na jednego wychowanka, liczonych dla roku szkolnego, i obliczonych na podstawie kwot zawartych w sprawozdaniach Rb-28S (rozdziały 80104, 80103, 80146, bez wydatków na żywność) oraz liczby uczniów podanej w SIO na dzień 30 września każdego roku.

⁸³ Po odjęciu dotacji przedszkolnej.

drugiej umowy, opiekę świadczyła osoba, z którą zawarto umowę zlecenie. W przypadku dowożenia uczniów prywatnym samochodem rodzica/opiekuna lub środkami komunikacji publicznej wnioskodawcy zapewniali opiekę nad przewożonym dzieckiem, a Gmina zapewniała zwrot kosztów przejazdu na zasadach określonych w zawartych umowach.

(dowód: akta kontroli str. 1106, 1107-1120)

W roku szkolnym 2014/2015 zawarto jedną umowę na dowóz dziecka środkami komunikacji miejskiej⁸⁴. Uczeń był dowożony, na wniosek matki i pod jej opieką, do oddziału przedszkolnego funkcjonującego przy szkole podstawowej w zespole szkół specjalnych w najbliższej miejscowości, w której prowadzono kształcenie specjalne wymagane w danym rodzaju niepełnosprawności tego dziecka.

(dowód: akta kontroli str.1128-1130)

2.1.6. Wydatki ponoszone z budżetu gminy na finansowanie szkół publicznych prowadzonych przez inne podmioty i szkół niepublicznych z terenu gminy

W okresie objętym kontrolą Gmina udzielała dotacji Niepublicznemu Punktowii Przedszkolnemu „Smerfy” na podstawie art. 90 ust. 2d ustawy o systemie oświaty. Zasady jej udzielania zostały ustalone przez Radę Miasta kolejno w uchwałach: z dnia 23 września 2009 r.⁸⁵ i z dnia 25 marca 2013 r.⁸⁶ W latach szkolnych 2011/2012, 2012/2013 i 2014/2015 dotowano ośmioro uczniów, natomiast w roku szkolnym 2013/2014: czworo uczniów objętych tą formą wychowania przedszkolnego. Wartość przekazanej dotacji w ww. okresie wyniosła ogółem 161 442,26 zł⁸⁷.

(dowód: akta kontroli str.1137, 1259-1264, 1265-1269)

Miesięczna kwota dotacji na 1 ucznia wynosiła 238,30 zł w 2011 r. i 233,80 zł w 2012 r. W 2013 r. miesięczna stawka dotacji wyniosła 279,04 zł (w okresie od stycznia do czerwca) i 297,08 zł (od lipca do grudnia). W 2014 r. na jednego ucznia ustalono kwotę 254,53 zł (od stycznia do marca), 268,11 zł (w kwietniu) i 266,77 zł (od maja do września). W okresie lipiec-sierpień 2013 r. wysokość dotacji na ucznia ustalono zgodnie z art. 90 ust. 2d ustawy o systemie oświaty, w brzmieniu obowiązującym do 1 września 2013 r. W latach 2011-2013 (I półrocze) podstawą obliczenia dotacji były wydatki ponoszone na jednego ucznia w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji, natomiast w okresie od września do grudnia 2013 r. podstawę jej obliczenia stanowiło 40% ustalonych w budżecie Gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia, niepomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za żywienia, stanowiące dochody gminy, co opisano w dalszej części wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 1157-1162, 1191-1198, 1199-1258)

Przy ustalaniu wysokości dotacji przekazywanej placówce uwzględniano zwiększone kwoty wynikające z wag zawartych w algorytmie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla odpowiednich niepełnosprawności. W przypadku ucznia niepełnosprawnego⁸⁸ miesięczna kwota dotacji wynosiła w latach 2011-2014 odpowiednio: 1 655,54 zł, 1 732,66 zł, 1 813,46 zł i 4 777,19 zł.⁸⁹

(dowód: akta kontroli str. 1138)

Dotacje za kolejne miesiące okresu luty-grudzień 2012 r. i marzec-grudzień 2013 r. przekazano w terminach określonych w art. 90 ust. 3 c przedmiotowej ustawy, tj. do

⁸⁴ Umowa Nr 11/2014 z dnia 22 sierpnia 2014 r.

⁸⁵ Nr XXXVIII/267/2009.

⁸⁶ Nr XXXVII/318/2013.

⁸⁷ Tj. 41 790,08 zł w 2011 r., 37 241,28 zł w 2012 r., 39 240,26 zł w 2013 r. i 43 170,64 zł do 31 sierpnia 2014 r.

⁸⁸ Dotyczy jednego ucznia z Będzina uczęszczającego do placówki w latach 2011-2012 (do sierpnia) i jednego ucznia z Wojkowic uczęszczającego do placówki w latach od czerwca 2013 do lipca 2014.

⁸⁹ Co stanowiło w okresie 2011-2014 (do 31 sierpnia) kwoty odpowiednio: 19 866,48 zł, 13 861,28 zł 12 694,22 zł i 33 440,33 zł.

ostatniego dnia każdego miesiąca⁹⁰. Terminy przekazania dotacji za miesiące: styczeń 2012 r. i styczeń, luty 2013 r. opisano w dalszej części wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 1270-1272)

2.1.7. Wydatki ponoszone z budżetu gminy w związku z realizacją innych zadań w zakresie oświaty.

Od września 2014 r. Gmina rozpoczęła finansowanie oddziału klasowego w Gimnazjum z poszerzonym programem zajęć z wychowania fizycznego, co opisano w pkt. 1.6. wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 52-53)

W latach 2011-2013 w szkołach na terenie Gminy realizowano następujące projekty i programy wyrównujące szanse edukacyjne uczniów:

- a) trzy projekty unijne: *Dzieci naszą przyszłością*⁹¹, *W drodze do wiedzy wszyscy mamy równe szanse* i *Mali studenci*, finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na łączną kwotę 725 945 zł⁹², co opisano w pkt. 2.1. i 2.2. niniejszego wystąpienia;
- b) pomoc w formie dofinansowania zakupu podręczników dla 120 uczniów na łączną kwotę 31 319 zł w ramach Rządowego programu pomocy uczniom *Wyprawka szkolna*⁹³;
- c) stypendia za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe, udzielane przez szkoły zgodnie z warunkami określonymi w art. 90g ustawy o systemie oświaty. W latach 2011-2014 na sfinansowanie tej formy pomocy wydano łącznie kwotę 16 670 zł⁹⁴;
- d) pomoc materialną w formie posiłku, realizowaną w ramach Rządowego programu *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. W latach 2011-2013, dofinansowano posiłki 215 uczniom na łączną kwotę 107 867,83 zł;
- e) stypendium szkolne (pomoc o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej), udzielane w trybie określonym w art. 90 d ustawy o systemie oświaty. W przedmiotowym okresie udzielono tej formy pomocy 300 uczniom z terenu Gminy, na łączną kwotę 59 203,21 zł.

(dowód: akta kontroli str. 51-52, 592, 870-873, 1275)

W latach 2011-2013 kontrolą Gmina finansowała również realizację zadań niewynikających z obligatoryjnych norm prawa oświatowego, w tym m. in.:

- realizację założeń ujętych w Szkolnych Programach Wychowawczych oraz Szkolnych Programach Profilaktycznych (spektakle profilaktyczne, udział w ogólnopolskich, lokalnych kampaniach dotyczących profilaktyki uzależnień), na łączną kwotę: 17 371 zł;
- imprezy szkolne promujące zdrowy styl życia (pikniki rodzinne, festyny) na kwotę: 6 452 zł;
- prowadzenie zajęć z wiedzy o społeczeństwie dla uczniów klas I Gimnazjum w ramach programu *Kształcenie Obywatelskie w Szkole Samorządowej* na kwotę: 7 156 zł;
- prowadzenie zajęć logopedycznych dla uczniów z wadami wymowy w szkołach podstawowych, gimnazjum i przedszkolu na kwotę: 53 515 zł,
- naukę pływania dla uczniów klas II szkół podstawowych na kwotę 46 813 zł;

⁹⁰Badaniu poddano 24 potwierdzenia przekazania dotacji za lata 2012-2013.

⁹¹ Realizację projektu rozpoczęto od 1 lutego 2010 r.

⁹² Dzieci naszą przyszłością - łączna kwota dofinansowania projektu 571 266 zł, W drodze do wiedzy wszyscy mamy równe szanse - 106 245 zł, Mali studenci - 48 434 zł.

⁹³ Tj. 8 125 zł dla 39 uczniów w 2011 r., 11 085 zł dla 45 w 2012 r. i 12 409 zł dla 45 w 2013 r.

⁹⁴ Tj. 5 338, zł (w roku szkolnym 2011/2012), 5 200 zł (w 2012/2013) i 6 132 zł (w 2013/2014).

- zakup strojów sportowych dla uczniów I klasy Gimnazjum, realizujących rozszerzony program zajęć wychowania fizycznego na kwotę: 1 690 zł.
(dowód: akta kontroli str. 1273-1275)

2.2. Nadzór nad szkołami funkcjonującymi na terenie gminy

W okresie objętym kontrolą organ prowadzący Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Smerfy” przekazywał Burmistrzowi wnioski o planowanej liczbie uczniów w terminie określonym w art. 90 ust. 2d ustawy o systemie oświaty. Informację o liczbie uczniów wskazaną w miesięcznych wnioskach o dotację weryfikowano w MZOiW poprzez analizę danych zamieszczonych w SIO i uzgadnianie z właściwym wydziałem Urzędu⁹⁵ danych adresowych dzieci uczęszczających do tej placówki. Rozliczenie z wykorzystania dotacji⁹⁶ podmiot dotowany przekazywał Burmistrzowi we wniosku, którego wzór określono w załączniku nr 3 do uchwały w sprawie udzielania dotacji, w terminach określonych w § 8 tej uchwały, tj. do dnia 15 lipca za okres I półrocza i do dnia 15 stycznia za II półrocze roku poprzedniego. Rozliczenia dokonywano według liczby uczniów uczęszczających do placówki w poszczególnych miesiącach okresu sprawozdawczego i według rodzaju poniesionych wydatków. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki zakwestionowania przez Gminę wydatków wykazanych w rozliczeniach dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 1279)

Nadzór nad prawidłowością wydatkowania środków przyznanych szkołom i przedszkolom był sprawowany, według wyjaśnień Pani Burmistrz, przez MZOiW poprzez prowadzenie rachunkowości placówek oświatowych przez tą jednostkę. W *Porozumieniach* zawartych z dyrektorami poszczególnych placówek oświatowych w sprawie obsługi finansowo-księgowej kierowanych przez nich jednostek, stosownie do art. 5 ust. 7 pkt 3 ustawy o systemie oświaty, ustalono m.in., że obowiązki MZOiW w zakresie prowadzenia gospodarki finansowej obejmują również wykonywanie dyspozycji środkami pieniężnymi, dokonywanie wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym, dokonywanie wstępnej kontroli kompletności rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych, przygotowywanie i bieżące monitorowanie planu finansowego jednostki oraz przestrzeganie zasad rozliczeń pieniężnych. Dokonywanie w ramach kontroli wewnętrznej wstępnej, bieżącej i następczej kontroli funkcjonalnej operacji gospodarczych przypisano głównemu księgowemu MZOiW (§ 5 i § 6).

(dowód: akta kontroli str. 1277)

W okresie objętym kontrolą Gmina nie przeprowadzała kontroli w zakresie zapewnienia przez dyrektorów bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wydatkowania przekazanych szkołom i przedszkolu środków finansowych i zapewnienia wyposażenia niezbędnego do realizacji podstawy programowej. Jak wyjaśniła Pani Burmistrz w ramach sprawowanego nadzoru analizowano przekazywane do MZOiW protokoły kontroli przeprowadzanych przez dyrektorów stosownie do obowiązku wynikającego z § 3 rozporządzenia w sprawie bhp w szkołach. Podała też, że w ww. okresie nie stwierdzono nieprawidłowości pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki w szkołach i przedszkolu prowadzonych przez Gminę. Kontrola nad prawidłowym wydatkowaniem przez jednostki oświatowe przekazanych środków, według Pani Burmistrz, była dokonywana na bieżąco, na etapie obsługi finansowo-księgowej placówek prowadzonej przez MZOiW. Na umotywowane wnioski dyrektorów w zakresie zapewnienia warunków i wyposażenia niezbędnego do realizacji podstawy programowej dokonywano zakupu pomocy dydaktycznych, aparatury, urządzeń i mebli oraz wymiany sprzętu komputerowego ze środków samorządowych, unijnych, rządowych i z rezerwy celowej subwencji oświatowej. W latach 2009-2012 przeprowadzono termomodernizację budynków wszystkich placówek oświatowych, wykonano remonty kapitalne i modernizacje pomieszczeń, w 2013 r. wybudowano boiska wielofunkcyjne przy Gimnazjum. Pani Burmistrz nadmieniła, iż (...) *ze względu na małą liczbę placówek oświatowych (...)*

⁹⁵ Wydział Ewidencji, obecnie Wydział Spraw Obywatelskich

⁹⁶ Ustalono na podstawie badania dokumentacji dotyczącej rozliczenia dotacji udzielonej Niepublicznemu Punktowi Przedszkolnemu „Smerfy” w latach 2012-2013.

organ prowadzący posiada bardzo dobre rozeznanie co do ich warunków i wyposażenia, gdyż na bieżąco je wizytuje.

(dowód: akta kontroli str. 1277-1278)

Gmina dokonywała kontroli poprawności danych przekazywanych w ramach SIO przez podległe szkoły i przedszkole, stosownie do obowiązku określonego w art. 50 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej⁹⁷. Szczegółowo weryfikowano dane sporządzane na dzień 30 września każdego roku w zakresie m.in. liczby uczniów, w tym niepełnosprawnych (według określonych wag), wymiaru zatrudnienia nauczycieli w poszczególnych stopniach awansu i według poziomu wykształcenia, tj. dane, uwzględniane przy naliczaniu wysokości subwencji oświatowej dla Gminy. Weryfikację i poprawność danych przekazywanych w ramach SIO do MEN potwierdzała podpisem Dyrektor MZOiW.

(dowód: akta kontroli str. 1279-1280, 564-587)

W Gminie nie opracowano i nie wdrożono systemu rozliczania czasu pracy nauczycieli. Dyrektor MZOiW wyjaśniła, że obowiązujący w tym zakresie stan prawny nie daje organom prowadzącym możliwości opracowywania i przyjmowania rozwiązań systemowych w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 1340-1343)

Spośród 81 nauczycieli zatrudnionych w roku szkolnym 2011/2012, w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę 56 (69%) było zatrudnionych na podstawie mianowania. W roku szkolnym 2012/2013 na podstawie mianowania zatrudniano 54 (77%) nauczycieli spośród 70. W roku szkolnym 2013/2014 na podstawie mianowania zatrudniano 52 (80%) nauczycieli spośród 65. W roku szkolnym 2014/2015 zatrudniono na podstawie mianowania 56 (82%) nauczycieli spośród 82. Zasadność zatrudniania nauczycieli w danym roku szkolnym na podstawie art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela weryfikowano przy zatwierdzaniu projektów organizacyjnych, zastępstwa za nieobecnego nauczyciela i proponowanych w trakcie roku zmian w organizacji zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 1340-1343)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Gmina nie ustaliła planu sieci prowadzonych szkół podstawowych i gimnazjów, pomimo obowiązku wynikającego z art. 17 ust. 4 ustawy o systemie oświaty, który stanowi m.in., że rada gminy ustala plan sieci publicznych szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez gminę z uwzględnieniem drogi dziecka z domu do szkoły, która nie może przekraczać 3 km, w przypadku uczniów klas I-IV szkół podstawowych i 4 km, w przypadku uczniów klas V i VI szkół podstawowych oraz uczniów gimnazjów.

(dowód: akta kontroli str. 6-10)

Pani Burmistrz wyjaśniła m. in., że w archiwach Urzędu nie odnaleziono uchwały ustalającej plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę, mimo iż obowiązek jego ustalenia przez radę gminy wprowadzono od 1 stycznia 1996 r.⁹⁸. Podała również, iż w uchwałach Rady Miasta z dnia 5 marca 1999 r. w sprawie przekształcenia z dniem 1 września 1999 r. ośmioletnich szkół podstawowych w sześcioletnie (nr VII/30/99 i VII/31/99) zawarto informacje o obwodach szkolnych przynależnych każdej szkole podstawowej. W sprawie planu sieci publicznych gimnazjów wyjaśniła, iż na terenie Gminy utworzono jedno Gimnazjum. Uchwałę o jego utworzeniu Rada Miasta podjęła 5 marca 1999 r. (nr VII/33/99), ustalając również jego obwód. Ponadto Pani Burmistrz podała, że podjęcie tej uchwały zostało poprzedzone pozytywną opinią Śląskiego Kuratora Oświaty w Katowicach w sprawie utworzenia sieci gimnazjów w Gminie Wojkowice, wyrażoną na podstawie art. 17 ustawy o systemie oświaty. Poinformowała też, że plan sieci prowadzonego przez Gminę publicznego przedszkola i oddziału przedszkolnego w szkole

⁹⁷ Dz. U. Nr 139, poz. 814 ze zm.

⁹⁸ Na podstawie art. 1 pkt 17 lit. B ustawy z dnia 21 lipca 1995 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1995 r. Nr 101, poz. 504).

podstawowej został ustalony przez Radę Miasta w Uchwale Nr XVI/76/2004 z dnia 29 marca 2004 r. i w uchwale zmieniającej Nr VIII/50/2011 z dnia 18 kwietnia 2011 r.

NIK zauważa jednak, że uchwały Rady Miasta z dnia 5 marca 1999 r.: Nr VII/30/99 w sprawie przekształcenia SP Nr 1, Nr VII/31/99 w sprawie przekształcenia SP Nr 3 i Nr VII/33/99 w sprawie utworzenia gimnazjum w Wojkowicach dotyczą utworzenia od 1 września 1999 r. szkół nowego typu, tj.: sześciolletnich szkół podstawowych oraz gimnazjum i, stosownie do art. 58 ust. 1 i 2 ustawy o systemie oświaty, stanowią ich akty założycielskie. Żadna ze wskazanych uchwał nie odnosi się w swojej treści do planu sieci publicznych szkół podstawowych i gimnazjum prowadzonych przez Gminę Wojkowice, którego obowiązek ustalenia wynika z art. 17 ust. 4 przedmiotowej ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 6-10, 1143-1144)

2. Przy obliczaniu wysokości dotacji na 1 ucznia Niepublicznego Punktu Przedszkolnego „Smerfy” w latach 2011 r. – 2013 (I półrocze) przyjęto wydatki ponoszone na jednego ucznia w przedszkolu publicznym prowadzonym przez Gminę Wojkowice w roku poprzedzającym jej udzielenie, czym naruszono art. 90 ust. 2d ustawy o systemie oświaty, w myśl którego osoba prowadząca wychowanie przedszkolne w formach, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 14a ust. 7, otrzymuje na każdego ucznia objętego tą formą wychowania przedszkolnego dotację z budżetu gminy w wysokości nie niższej niż 40% wydatków bieżących ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolu publicznym prowadzonym przez gminę. Przyjęty w Gminie sposób obliczania miesięcznej stawki dotacji na jednego ucznia spowodował: w 2011 r. - jej zawyżenie o kwotę 10,03 zł, w 2012 r. - jej zaniżenie o kwotę: 34,38 zł (w miesiącach styczeń – wrzesień), 34,50 zł (w październiku) i 49,76 zł (w listopad-grudzień). W I półroczu 2013 r. - zaniżenie o 18,04 zł. Łączna kwota dotacji przekazana w 2011 r. została zawyżona o 498,07 zł. Kwota dotacji przekazana w 2012 r. została zaniżona o 3 746,80 zł. W 2013 r. (I półrocze) łączną kwotę przekazanej dotacji zaniżono o 1 082,40 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1158-1160, 1191-1197)

Pani Burmistrz wyjaśniła, że w przedmiotowym okresie dotację dla niepublicznej placówki ustalano w oparciu o zapisy uchwały Rady Miasta Nr XXXVIII/267/2009 z dnia 23 września 2009 r., która w tym zakresie nie była kwestionowana przez organ nadzoru prawnego, a w której przyjęto, że: *„Przez wydatki bieżące /.../ należy rozumieć wydatki ponoszone na jednego ucznia w okresie od dnia 1 stycznia do 31 grudnia w roku poprzedzającym rok udzielenia dotacji w przedszkolu publicznym”*. (§ 2 ust. 3). Ponadto wskazała, że: *„(...) nazwa ‘wydatki bieżące’ zastosowana przez ustawodawcę w art. 90 ust. 2d ustawy o systemie oświaty, znana ustawie o finansach publicznych, oznacza wszystkie wydatki, które nie są wydatkami majątkowymi, nie zaś wydatki ponoszone w bieżącym roku budżetowym. Kluczowym dla interpretacji ww. przepisu jest zwrot: ‘ponoszonych na jednego ucznia’, który oznacza, że podstawą dla prawidłowego ustalenia wartości przedmiotowej dotacji nie są wydatki planowane, lecz faktycznie poniesione. W praktyce, ustalanie wartości dotacji w pierwszym półroczu roku budżetowego w oparciu o wydatki poniesione w tym półroczu jest wielce utrudnione, w styczniu zaś niemożliwe. Interpretacji przeciwna, przyjmująca za punkt odniesienia wydatki planowane nie znajduje oparcia w brzmieniu ww. przepisu, w praktyce powoduje konieczność porównania po zakończeniu roku budżetowego wartości wydatków planowanych z wartościami wydatków faktycznie poniesionych, które nie są tożsame, w rezultacie powoduje to konieczność korekty wartości dotacji udzielonych – z reguły poprzez jej zmniejszenie (wydatki poniesione nie przekraczają bowiem planowanych). Obliczanie wartości dotacji w sposób, o którym mowa w pytaniu zawartym w pkt 2. nie było zatem sprzeczne z przepisem art. 90 ust. 2d ustawy o systemie oświaty i jako działanie legalne nie spowodowało „zaniżenia” dotacji dla Niepublicznego Punktu Przedszkolnego ‘Smerfy’. Stosowana obecnie metoda obliczania wartości dotacji (uwzględniająca wydatki planowane) jest wynikiem oddziaływania interpretacji organów administracji rządowej oraz przyjętej w wielu gminach praktyki”*.

NIK zauważa, że regulacja § 2 ust. 3 przedmiotowej uchwały wykracza poza zakres upoważnienia ustawowego, nie znajduje bowiem podstawy w kompetencjach przyznanych Radzie Miasta w art. 90 ust. 4 ustawy o systemie oświaty. W ocenie NIK Rada Miasta nie miała umocowania do stanowienia, że podstawę naliczenia dotacji stanowią wydatki

ponoszone na jednego ucznia w roku poprzedzającym udzielanie dotacji w przedszkolu publicznym. Ustawodawca w art. 90 ust. 2d wskazał jednoznacznie, że w odniesieniu do niepublicznych form przedszkolnych, dla których wysokość dotacji uzależniona jest od wysokości wydatków bieżących ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolu publicznym prowadzonym przez gminę, ustalenie wysokości przekazywanej dotacji powinno być dokonywane na podstawie wielkości wydatków bieżących (w rozumieniu art. 124 ust. 3 ustawy o finansach publicznych⁹⁹) w przedszkolach prowadzonych przez gminę. Jednocześnie z przepisu tego wynika, że chodzi o wydatki bieżące (ponoszone) w danym roku budżetowym, pokrywającym się z rokiem kalendarzowym, a nie wydatki według ubiegłorocznego wykonania (poniesione)¹⁰⁰.

(dowód: akta kontroli str. 1151-1152, 1265-1269)

3. W wydatkach bieżących ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolu publicznym prowadzonym przez gminę, które stanowiły podstawę obliczania od 1 września do 31 grudnia 2013 r. wysokości dotacji na 1 ucznia Niepublicznego Punktu Przedszkolnego „Smerfy”, ujęto opłaty rodziców za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, wbrew postanowieniom art. 90 ust. 2d ustawy o systemie oświaty w brzmieniu ustalonym w art. 1 pkt 20 lit. c ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw¹⁰¹, zgodnie z którym osoba prowadząca wychowanie przedszkolne w formach, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 14a ust. 7, niespełniających warunków, o których mowa w ust. 1c, otrzymuje na każdego ucznia objętego tą formą wychowania przedszkolnego dotację z budżetu gminy w wysokości nie niższej niż 40 % wydatków bieżących ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolu publicznym prowadzonym przez gminę, pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy. Ponadto wbrew postanowieniom § 7 ust. 1 Uchwały Rady Miasta Nr XXXVII/318 z dnia 25 marca 2013 r. nie dokonywano zmian podstawy ustalenia wysokości dotacji, pomimo iż w ww. okresie zmianie ulegały wydatki bieżące przewidziane na jednego ucznia w przedszkolu publicznym prowadzonym przez Gminę¹⁰². Przedstawione działania, w okresie od 1 września do 31 grudnia 2013 r., skutkowały zawyżeniem miesięcznej wysokości dotacji na 1 ucznia odpowiednio o kwoty: 35,08 zł, 34,83 zł, 28,02 zł 39,79 zł i przekazaniem dotacji Niepublicznemu Puntowi Przedszkolnemu „Smerfy” w nadmiernej wysokości na łączną kwotę 515,80 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1161, 1163-1165, 1166-1190, 1191-1193)

Pani Burmistrz wyjaśniła, że przyczyną odstąpienia od pomniejszania wydatków bieżących o wpłaty rodziców, były m.in. wątpliwości w zakresie interpretacji art. 90 ust. 2d ustawy o systemie oświaty i wynikająca z nich różnorodność stosowanych w praktyce rozwiązań. W zakresie niedokonywania zmian podstawy ustalania dotacji podała, że wartość zmian wprowadzonych w budżecie 2013 r. w zakresie wydatków bieżących w rozdziale 80104 – Przedszkola w okresie od 1 września do 31 grudnia wyniosła per saldo (-)14 059 zł, co stanowiło 1,02% wydatków bieżących na dzień 31 grudnia 2013 r. stanowiących podstawę naliczenia dotacji. Jednocześnie potwierdziła, że pomimo zmian wartości ww. wydatków, do końca 2013 r. nie wprowadzono zmian podstawy naliczenia dotacji.

NIK zwraca uwagę, że obowiązek pomniejszania wydatków bieżących w przedszkolach publicznych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie

⁹⁹ 1) wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych w państwowych jednostkach budżetowych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń;

2) zakupy towarów i usług;

3) koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i realizacją ich statutowych zadań;

¹⁰⁰ Wyrok NSA z dnia 17 stycznia 2008 r., II GSK 320/07, LEX nr 365849, Wyrok NSA z dnia 23 lipca 2014 r., II GSK 291/13, LEX nr 1506565

¹⁰¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 827, zwanej dalej „ustawą zmieniającą”.

¹⁰² Dotyczy zmian określonych w Zarządzeniach Burmistrza Miasta Wojkowice Nr: 195/2013 z dnia 18 sierpnia 2013 r., 203/2013 z dnia 30 września 2013 r., 257/2013 z dnia 26 listopada 2013 r. i 257/2013 z dnia 26 listopada 2013 r., oraz w Uchwałach Rady Miasta Wojkowice Nr: XLV/417/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r., XLIII/400/2013 z dnia 28 października 2013 r., Nr XLIV/410/2013 z dnia 25 listopada 2013 r. i XLV/417/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r.

nastąpił od 1 września 2013 r. zgodnie z art. 18 ustawy zmieniającej. Ponadto, zdaniem NIK, ustalony przez Radę Miasta zapis § 7 ust. 1 przedmiotowej uchwały jednoznacznie rozstrzyga, iż zmiana wydatków bieżących przewidzianych na jednego ucznia w przedszkolu publicznym prowadzonym przez Gminę powoduje obowiązek dokonywania zmiany podstawy ustalania dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 1150-1151, 1142-1143)

W trakcie kontroli NIK ponownie rozliczono dotację przekazaną Niepublicznemu Punktowii Przedszkolnemu „Smerfy” w latach 2011-2013 i dokonano zapłaty na rzecz dotowanej placówki kwoty 4 313, 40 zł z tytułu niedopłaty za okres od stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2013 r.

NIK zwraca uwagę, iż w dokonanych rozliczeniach nie potrącono nadpłaty dotacji dokonanej w 2011 r. w wysokości 498,07 zł (vide pkt 2), czym zawyżono wysokość dotacji rozliczonej w trakcie kontroli NIK o kwotę 498, 07 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1139-1140, 1158)

4. W latach 2012-2013 trzykrotnie przekazano dotację Niepublicznemu Punktowii Przedszkolnemu *Smerfy* bez zachowania terminu określonego w art. 90 ust. 3c ustawy o systemie oświaty. Dotację za styczeń 2012 r. przekazano na rachunek bankowy placówki 6 lutego 2012 r. (tj. 5 dni po terminie), dotację za styczeń 2013 r. przekazano 1 lutego 2013 r. (1 dzień), za luty 2013 r. przekazano 1 marca 2013 r. (1 dzień).

(dowód: akta kontroli str. 1270-1272)

Pani Burmistrz wyjaśniła, że przyczyną opóźnienia w przekazaniu dotacji za styczeń 2012 r. był wydłużony w tym okresie obieg dokumentów wynikający ze zmiany regulaminu organizacyjnego wprowadzonego zarządzeniem Burmistrza nr 227/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r. Natomiast jednodniowe opóźnienia za miesiąc styczeń i luty 2013 r. wynikały z weryfikacji formalno-rachunkowej i procedury zatwierdzania zleceń zapłaty przedmiotowych rat dotacji. Podała również, iż opóźnienia te nie skutkowały jakimikolwiek negatywnymi konsekwencjami finansowymi dla Gminy, w szczególności nie zapłacono z tego tytułu odsetek za zwłokę.

NIK podkreśla, iż ustawodawca w art. 90 ust. 3 c ustawy o systemie oświaty jednoznacznie określił, iż dotacje są przekazywane na rachunek bankowy innej formy wychowania przedszkolnego w 12 częściach, w terminie do ostatniego dnia każdego miesiąca.

(dowód: akta kontroli str. 1146-1147)

5. SP Nr 3 i Gimnazjum prowadziły bazy danych SIO z naruszeniem obowiązku określonego w art. 108 ust. 1 ustawy o systemie informacji oświatowej, zgodnie z którym szkoły i placówki oświatowe prowadzą bazy danych oświatowych obejmujące m.in. zbiory danych, o których mowa w art. 107 ust. 4 pkt 1 lit. h, tj. zawierające zbiory danych o nauczycielach, w tym określenie form ich kształcenia i doskonalenia. W zakresie danych o formach kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli:

a) SP Nr 3 nie przekazała na dzień 30 września 2012 r. informacji o ukończonym w poprzednim roku szkolnym (2011/2012) kształceniu zawodowym przez jednego nauczyciela (rozdział *Kadra pedagogiczna*, Tabela N 10) i ukończonym doskonaleniu zawodowym przez czterech nauczycieli oraz informacji na dzień 30 września 2013 r. o ukończonym w poprzednim roku szkolnym (2013/2014) doskonaleniu zawodowym przez czterech nauczycieli (rozdział *Kadra pedagogiczna*, Tabela N 11);

b) Gimnazjum nie przekazało na dzień 30 września 2013 r. informacji o ukończonym kształceniu zawodowym w poprzednim roku szkolnym (2012/2013) przez trzech nauczycieli (rozdział *Kadra pedagogiczna*, Tabela N 10) i ukończonym w ww. okresie doskonaleniu zawodowym przez dziewięciu nauczycieli oraz informacji na dzień 30 września 2012 r. o ukończeniu w poprzednim roku szkolnym (2011/2012) doskonaleniu zawodowym przez 11 nauczycieli (rozdział *Kadra pedagogiczna*, Tabela N 11).

(dowód: akta kontroli str. 1067-1068, 1072, 1075, 1077, 1347-1481)

Dyrektorzy ww. szkół wyjaśnili, że przyczyną wystąpienia stwierdzonych nieprawidłowości było m.in. przeoczenie pracownika wprowadzającego dane do systemu oraz, w przypadku

SP Nr 3, problemy techniczne z wykazaniem wprowadzonych do SIO danych dotyczących ukończonych form doskonalenia w roku szkolnym 2013/2014.

NIK podkreśla, że stosownie do art. 49 ww. ustawy, przekazanie danych do bazy danych SIO z lokalnej bazy danych SIO jest równoznaczne z potwierdzeniem przez kierownika podmiotu prowadzącego lokalną bazę danych SIO zgodności przekazanych danych ze stanem faktycznym i dokumentacją szkoły, placówki oświatowej lub innej jednostki wykonującej zadania z zakresu oświaty. Ponadto NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 111 ust. 1 ustawy o SIO podmioty prowadzące bazy danych oświatowych obowiązane są do sprawdzenia kompletności, poprawności i zgodności ze stanem faktycznym danych gromadzonych przez nie w bazach danych oświatowych.

W ocenie NIK, również organ prowadzący nie dopełnił obowiązku ustalonego w art. 111 ust. 3 ustawy o SIO w zakresie sprawdzenia poprawności danych o kształceniu i doskonaleniu nauczycieli przekazywanych mu z baz danych ww. szkół. Pani Dyrektor MZOiW wyjaśniła, że przyczyną utrudnionego nadzoru w tym zakresie jest ograniczona funkcjonalność systemu informatycznego obsługującego SIO, który uniemożliwia organowi prowadzącemu wygenerowanie raportu zbiorczego uwzględniającego liczbę nauczycieli oraz ukończone przez nich formy doskonalenia i kształcenia, mimo iż baza danych SIO szkoły obejmuje te informacje.

NIK zwraca jednak uwagę, że w przypadku podmiotów prowadzących bazy danych oświatowych obowiązek zbadania poprawności danych przekazywanych z innych baz danych oświatowych, zgodnie z brzmieniem art. 111 ust. 3 ustawy o SIO, polega na sprawdzeniu ich poprawności z danymi uzyskanymi w ramach nadzoru sprawowanego przez te podmioty na podstawie odrębnych przepisów.

(dowód: akta kontroli str. 1080-1081, 1340-1343)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰³, wnosi o:

1. **Przygotowanie projektu uchwały w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych i gimnazjum prowadzonych przez Gminę i przedłożenie jej Radzie Miasta.**
2. **Dokonanie korekty dotacji udzielonej w 2011 r. Niepublicznemu Punktowi Przedszkolnemu „Smerfy” o kwotę 498,07 zł.**
3. **Podjęcie działań w celu zapewnienia terminowego przekazywania należnej dotacji Niepublicznemu Punktowi Przedszkolnemu „Smerfy”.**
4. **Zobowiązanie dyrektorów SP Nr 3 i Gimnazjum do skorygowania lokalnych baz danych SIO w zakresie ukończonych przez nauczycieli form kształcenia i doskonalenia zawodowego odpowiednio w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013.**
5. **Sprawdzanie poprawności danych o kształceniu i doskonaleniu nauczycieli przekazywanych z lokalnych (szkolnych) baz danych do bazy danych SIO zgodnie z trybem określonym w art. 111 ust. 3 ustawy o SIO.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie

¹⁰³ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm., zwana dalej „ustawą o NIK”.

21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 14 stycznia 2015 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Stefania Zalewska
Gł. specjalista kontroli państwowej**

.....